

JURISPRUDENTIENIEUWSBRIEF • BESTUURSRECHT

Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak, team bestuursrecht

Externe email redactieJnB@rechtspraak.nl

Telefoon 088 361 1020

Citeertitels JnB 2025



Inhoud

In deze Jurisprudentienieuwsbrief Bestuursrecht vindt u de volgende onderwerpen:

Algemeen bestuursrecht	2
Omgevingsrecht	4
Omgevingswet	4
Wabo	6
Monumenten	11
Natuurbescherming	11
Planschade	20
Waterwet	22
Ziekte en arbeidsongeschiktheid	22
Sociale zekerheid overig	24
Bestuursrecht overig	24
Alcoholwet - Drank- en horecawet	24
AVG	25
Bibob	28
Gezondheid	29
Open overheid	30
Rechtsbijstand	31
Vreemdelingenrecht	32
Asiel	32
MVV	32
Procesrecht	33
Vreemdelingenbewaring	34

De Jurisprudentienieuwsbrief Bestuursrecht (JnB) komt – uitgezonderd in vakantieperiodes – elke week uit en bevat een selectie van de meest actuele en belangrijkste bestuursrechtelijke jurisprudentie. De uitspraken worden per (deel) rechtsgebied aangeboden. Door in de inhoudsopgave op het onderwerp van voorkeur te klikken komt u direct bij de uitspraken op het desbetreffende rechtsgebied. De essentie van de uitspraak wordt beknopt weergegeven in koptekst en samenvatting. De link onder de uitspraak leidt door naar de volledige tekst van de uitspraak.

Algemeen bestuursrecht

JnB 2025, 950

MK ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4528](#)

college van burgemeester en wethouders van Amsterdam, appellant.

Awb 1:3, 6:12 lid 2 en 3, 8:69 lid 2

Parkeerverordening 2013

OMVANG GEDING. AANVULLING RECHTSGRONDEN. Afwijzing aanvraag

bewonersparkeervergunning. I.c. volgt uit het beroepschrift dat wederpartij mede beroep instelt tegen het beëindigen van zijn vergunning. Er bestond een feitelijke grondslag voor de rechtbank om op basis daarvan met aanvulling van de rechtsgronden te beoordelen of sprake is van een besluit en een bezwaar waarop nog moet worden beslist.

DWANGSOM EN BEROEP BIJ NIET TIJDIG BESLISSEN. Omdat het college wel degelijk op het bezwaar van wederpartij heeft beslist, maar heeft nagelaten te beslissen voor zover het bezwaar betrekking had op het beëindigen van de bewonersvergunning, kan redelijkerwijs niet worden gesteld dat wederpartij het college eerst in gebreke had moeten stellen, alvorens hij in beroep kon komen bij de rechtbank. Er bestaat geen grond voor het oordeel dat het beroep onredelijk laat is ingediend.

BESLUIT. Bij beantwoording van de vraag of de registratie van de einddatum van de bewonersvergunning in het digitale overzicht van de accountgegevens van wederpartij een besluit is, is bepalend of die registratie gericht is op een rechtsgevolg. In het geval van wederpartij gaat aan de beëindiging van zijn bewonersvergunning en de registratie van de einddatum de vaststelling vooraf dat hij niet in aanmerking komt voor een - stilzwijgende - verlenging van de vergunning omdat hij de verschuldigde parkeerbelasting niet tijdig zou hebben voldaan. Deze vaststelling is op rechtsgevolg gericht, namelijk dat de vergunning niet wordt verlengd, waardoor de vergunning vervalt na het verstrijken van de geldigheidsduur en daarmee is sprake van een besluit als bedoeld in artikel 1:3 van de Awb. Dat de registratie van de einddatum een geautomatiseerde, feitelijke handeling is, maakt dit niet anders. Hiermee is het besluit van het college om de bewonersvergunning niet te verlengen schriftelijk vastgelegd.

JnB 2025, 951

MK ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4530](#)

college van gedeputeerde staten van Flevoland, appellant sub 2.

Awb 6:5 lid 1 aanhef en onder d

Verdrag van Aarhus

VERSCHOONBARE TERMIJNOVERSCHRIJDING. BEZWAARTERMIJN. ONTVANKELIJKHEID.

Opdrachtbesluit beperken omvang populaties heckrunderen en zieke of gebrekkige konikpaarden Oostvaardersplassen en Kotter- en Oostvaardersbos. I.c. wordt geoordeeld dat het college de bezwaren van appellanten niet-ontvankelijk heeft mogen verklaren omdat de gronden van het bezwaar te laat zijn ingediend. Er bestaat geen aanleiding tot het stellen van prejudiciële vragen aan het EU-HvJ over de vraag of inspraak voor een ieder geboden had moeten worden, zoals bedoeld in het Verdrag van Aarhus. De beantwoording van de vraag of inspraak geboden had moeten worden, is niet relevant voor de beantwoording van de vraag

of het college het bezwaar niet-ontvankelijk mocht verklaren vanwege het niet op tijd aanleveren van de bezwaargronden. Dit zijn twee van elkaar te onderscheiden kwesties. De door de appellanten opgeworpen vraag behoeft voor deze procedure dus geen beantwoording. Verwijzing naar de arresten van het EU-HvJ van 6 oktober 1982, Cilfit, [ECLI:EU:C:1982:335](#), punt 10 en 6 oktober 2021, Consorzio Italian Management, [ECLI:EU:C:2021:799](#), punt 34.

JnB 2025, 952

Voorzieningenrechter Rechtbank Zeeland-West-Brabant, 11-09-2025,

[ECLI:NL:RBZWB:2025:6116](#)

burgemeester van Kapelle, verweerder.

Awb

ANONIEM PROCEDEREN. VOORLOPIGE VOORZIENING. BEZWAARPROCEDURE. I.c. wijst de voorzieningenrechter het verzoek om anoniem te procederen af. De enkele vrees dat het bekend worden dat verzoekster een procedure aanhangig heeft gemaakt slecht is voor haar goede naam, weegt niet op tegen het algemene belang dat gediend is bij open en transparante gerechtelijke procedures waarbij alle partijen maximaal aan de procedure deel kunnen nemen. Ook in dit concrete geval ziet de voorzieningenrechter geen gewichtige redenen om het belang van verzoekster om te voorkomen dat haar bedrijf mogelijk in een slecht daglicht zal komen te staan zwaarder te laten wegen dan het belang van vergunninghouder en andere betrokkenen om open en transparant te kunnen procederen.

[Naar inhoudsopgave](#)

Omgevingsrecht

Omgevingswet

JnB 2025, 953

MK ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4539](#)

raad van de gemeente Westerveld, verweerder.

Omgevingswet 5.1 lid 1 aanhef en onder a

Omgevingsplan gemeente Westerveld 22.26, 22.27 aanhef en onder a, 22.36

OMGEVINGSWET. VASTSTELLING BESTEMMINGSPLAN. VERHOUDING MET

OMGEVINGSPLAN. VERGUNNINGVRIJ BOUWEN. Ingevolge artikel 22.26 van het

Omgevingsplan is het verboden zonder omgevingsvergunning een bouwactiviteit te verrichten, een gebouwde bouwwerk in stand te houden en te gebruiken. In artikel 22.27 staan de activiteiten waarvoor deze vergunningplicht niet geldt. Daarbij geldt wel dat voor die activiteiten alleen geen vergunningplicht geldt, als ze in overeenstemming zijn met het Omgevingsplan. Dit volgt uit artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet. In artikel 22.36 zijn activiteiten opgenomen die in ieder geval in overeenstemming met het Omgevingsplan worden geacht en waarvoor dus geen vergunningplicht geldt.

[...] Verhouding met het Omgevingsplan

7.4. Op 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Invoeringswet Omgevingswet in werking getreden. Op grond van artikel 22.1, aanhef en onder a, van de Omgevingswet en artikel 4.6, eerste lid, onder g, van de Invoeringswet Omgevingswet is een bestemmingsplan dat onder de Wet ruimtelijke ordening tot stand is gekomen bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet onderdeel van het tijdelijke deel van het omgevingsplan. Dit betekent dat, zoals Jatin aanvoert, het bestreden plan onderdeel is van het Omgevingsplan gemeente Westerveld.

De Afdeling zal aan de hand van wat Jatin heeft aangevoerd, onderzoeken of het met de gewijzigde planregels onder de Omgevingswet en de daarbij behorende omgevingsrechtelijke regels ook niet mogelijk is om zonder omgevingsvergunning milieugevoelige functies op te richten.

[...] 7.6. Ingevolge artikel 22.26 van het Omgevingsplan is het verboden zonder omgevingsvergunning een bouwactiviteit te verrichten, een gebouwde bouwwerk in stand te houden en te gebruiken. In artikel 22.27 staan de activiteiten waarvoor deze vergunningplicht niet geldt. Daarbij geldt wel dat voor die activiteiten alleen geen vergunningplicht geldt, als ze in overeenstemming zijn met het Omgevingsplan. Dit volgt uit artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet. In artikel 22.36 zijn activiteiten opgenomen die in ieder geval in overeenstemming met het Omgevingsplan worden geacht en waarvoor dus geen vergunningplicht geldt.

- bijbehorend bouwwerk en recreatief nachtverblijf

7.7. Het door Jatin genoemde bijbehorend bouwwerk en recreatief nachtverblijf voldoen niet aan de regels van het Omgevingsplan, reeds omdat is bepaald dat op gronden met de bestemming "Tuin - 2" uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mogen worden gebouwd. Verder is bepaald dat het gebruiken van bouwwerken voor geluidsgevoelige functies wordt aangemerkt als strijdig met de bestemming. Dit betekent dat deze gebouwen niet op grond van artikel 22.27 van het Omgevingsplan zonder omgevingsvergunning kunnen worden opgericht.

Over de verwijzing van Jatin naar artikel 22.36, aanhef en onder a, van het Omgevingsplan overweegt de Afdeling als volgt. In dat onderdeel is bepaald dat bijbehorende bouwwerken die

voldoen aan de daar genoemde eisen in overeenstemming met het Omgevingsplan zijn. De bijbehorende bouwwerken die aan die eisen voldoen, kunnen dus zonder omgevingsvergunning worden opgericht. Eén van de eisen van onderdeel a is dat het bijbehorend bouwwerk moet zijn gelegen in achtererfgebied. Uit de uitspraak van 21 mei 2025, [ECLI:NL:RVS:2025:2281](#), onder 8.3 tot en met 8.7, over het Omgevingsplan gemeente Pekela, waarvan de bepalingen gelijk zijn aan de hiervoor genoemde bepalingen in het Omgevingsplan gemeente Westerveld, volgt dat de gronden met de bestemming "Tuin - 2" ook onder de Omgevingswet niet als achtererfgebied kunnen worden aangemerkt, waardoor niet omgevingsvergunningvrij bijbehorende bouwwerken kunnen worden gebouwd op de gronden waaraan de bestemming "Tuin - 2" is toegekend. Artikel 5.1 van de planregels heeft dus zijn werking niet verloren als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de daarbij behorende omgevingsrechtelijke regels.

- Mantelzorg

7.8. Over de vrees van Jatin dat op grond van artikel 22.36 van het Omgevingsplan zonder omgevingsvergunning bestaande gebouwen kunnen worden gebruikt als mantelzorgwoning overweegt de Afdeling dat, zoals hiervoor is overwogen, op de gronden met de bestemming "Tuin - 2" niet vergunningvrij gebouwen kunnen worden opgericht. Van de situatie dat een bestaand bouwwerk zonder omgevingsvergunning kan worden gebruikt als mantelzorgwoning is dan ook geen sprake.

7.9. Uit het voorgaande volgt dat ook op grond van het Omgevingsplan niet zonder omgevingsvergunning milieugevoelige gebouwen kunnen worden gebouwd dan wel gebouwen in gebruik kunnen worden gebruikt die een milieugevoelige functie hebben. [...]

JnB 2025, 954

Rechtbank Gelderland, 08-09-2025, [ECLI:NL:RBGEL:2025:7480](#)

college van burgemeester en wethouders van de gemeente West Betuwe.

Omgevingswet 16.64a

OMGEVINGSWET. BESLUIT. I.c. gaat het over de vraag of een gebouw vergunningsvrij kan worden gebruikt voor bewoning. Omdat eisers en het college van mening verschillen of er permanent gewoond kan worden, hebben eisers dit aan het college gevraagd. Het college heeft hierop een brief gestuurd met de strekking dat permanente bewoning van het gebouw niet vergunningsvrij is en dat hij niet wil meewerken aan de legalisering van bewoning. I.c. wordt geoordeeld dat de brief geen besluit is. De brief is een bestuurlijk rechtsoordeel en hiertegen staat geen bezwaar en beroep open. Gelet op de plek en inhoud van artikel 16.64a van de Omgevingswet biedt deze bepaling geen grondslag voor een procedure om voorafgaand aan de aanvraag van een omgevingsvergunning een of meerdere voorvragen aan het college voor te leggen. De bepaling regelt immers de inhoud van de kennisgeving van een besluit over een omgevingsvergunning. Deze bepaling is daarom geen grondslag om de brief van 19 juni 2024 als besluit te kwalificeren. Ook de vaste rechtspraak over positieve weigeringen waarnaar eisers verwijzen in hun aanvraag, maakt dit niet anders. Het gaat dan immers steeds om aanvragen voor vergunningen, waarop door het bevoegd gezag beslist wordt dat geen vergunning nodig is. Dat is een andere situatie dan het voorleggen van een aanvraag zoals in dit geval.

[Naar inhoudsopgave](#)

Wabo

JnB 2025, 955

MK ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4559](#)

college van burgemeester en wethouders van Oosterhout.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) 2.1, lid 1 aanhef en onder a, b en c

Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) Bijlage, onderdeel D9

WABO. OMGEVINGSVERGUNNING. Verlenen omgevingsvergunning o.m. voor het plaatsen van grondgebonden zonnepanelen en het afwijken van het bestemmingsplan voor realisatie en gebruik gedurende 25 jaar van een zonnepark van 37 ha. ALTERNATIEVEN. Er is geen grond voor het oordeel dat het college vanwege de locatie de omgevingsvergunning had moeten weigeren. Uit wat MVO [Milieuvereniging Oosterhout] heeft aangevoerd volgt namelijk niet dat er alternatieve locaties zijn waarmee een gelijkwaardig resultaat kan worden bereikt met aanmerkelijk minder bezwaren. Het is aan degene die stelt dat er alternatieven zijn om deze alternatieven te benoemen en aannemelijk te maken dat op voorhand duidelijk is dat verwezenlijking van het alternatief een gelijkwaardig resultaat met aanmerkelijk minder bezwaren oplevert. Verwijzing naar ABRS 23-12-2020, [ECLI:NL:RVS:2020:3112](#), onder 15.3. **MER-(BEOORDELINGS-)PLICHT. LANDINRICHTINGSPROJECT.** Het antwoord op de vraag of sprake is van een landinrichtingsproject als bedoeld in het Besluit m.e.r. hangt ervan af of de ontwikkeling in het buitengebied een voldoende substantieel karakter heeft. In zijn algemeenheid is geen uitspraak te doen over de vraag wanneer sprake is van een ontwikkeling met een voldoende substantieel karakter. Dit hangt af van de feiten en omstandigheden van het geval. Verwijzing naar ABRS 04-08-2019, [ECLI:NL:RVS:2019:2770](#), onder 3.2. Gelet op de omstandigheden en op de oppervlakte van het zonnepark, heeft het project i.c. een substantieel karakter.

JnB 2025, 956

Tussenuitspraak ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4546](#)

college van burgemeester en wethouders van Den Haag.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) 2.1 lid 1 aanhef en onder a, 2.10

Regeling omgevingsrecht (Mor) 2.7 lid 1 onder a

WABO. OMGEVINGSVERGUNNING. DAKOPBOUW. BOUWBESLUIT. Verlenen omgevingsvergunning voor vergroten woning door dakuitbouw. Artikel 2.7 van de Mor biedt de aanvrager de mogelijkheid om bepaalde gegevens uiterlijk binnen een termijn van drie weken voor de start van de uitvoering van de desbetreffende handeling te overleggen. Op het moment van vergunningverlening moet echter wel duidelijkheid bestaan over de hoofdlijn van de constructie. Verwijzing naar ABRS 17-01-2024, [ECLI:NL:RVS:2024:112](#), onder 4.1. I.c. wordt geoordeeld dat de aanvraag en de daarbij verstrekte gegevens en bescheiden geen kenbare informatie bevatten over de fundering en de draagkracht daarvan. Het college heeft in dit geval met de gegevens waarover hij beschikte daarom niet aannemelijk kunnen achten dat het bouwplan, wat betreft de hoofdlijn van de constructie dan wel het constructieprincipe, aan het Bouwbesluit 2012 voldoet. Op grond van artikel 2.7 van de Mor mogen die gegevens en bescheiden niet op een later moment worden aangeleverd. Het college heeft daarom ten onrechte toegestaan dat belanghebbende deze gegevens uiterlijk binnen een termijn van drie weken voor de start van de uitvoering van de bouw overlegt. In het besluit op bezwaar is de

omgevingsvergunning ook op dit punt in stand gelaten. Pas daarna, hangende het beroep bij de rechtbank, is het rapport "Statische berekening, verbouwing woonhuis [locatie A] Den Haag" van Broersma Bouwadvies van 23 augustus 2021 bij het college ingediend.

JnB 2025, 957

ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4518](#)

college van burgemeester en wethouders van Ooststellingwerf.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) 2.14 lid 5, 2.30, 2.31, 3.10 lid 3

Besluit omgevingsrecht 5.10

Richtlijn 2010/75/EU van 24 november 2010 inzake industriële emissies (de Richtlijn) 21

WABO-milieu. Verlening omgevingsvergunning milieuneutraal wijzigen. I.c. doen appellanten een rechtstreeks beroep op artikel 21 van de Richtlijn. Verwijzing naar uitspraak ABRS, 25-07-2012, [ECLI:NL:RVS:2012:BX2543](#) (r.o. 2.3.3). Artikel 21 van de Richtlijn is omgezet in artikelen 2.30 en 2.31 van de Wabo en artikel 5.10 van het Besluit omgevingsrecht. Geoordeeld wordt dat geen sprake is van een incorrecte implementatie van artikel 21 van de Richtlijn. Evenmin is het zo dat artikel 21 van de Richtlijn niet volledig toegepast wordt. Artikel 21 van de Richtlijn stelt niet het vereiste dat bij iedere vergunningverlening getoetst moet worden aan de beste beschikbare technieken. Een rechtstreeks beroep op de Richtlijn komt appellanten dan ook niet toe.

MILIEUNEUTRALE WIJZIGING. De rechtbank heeft terecht overwogen dat het toetsingskader voor de aanvraag om een omgevingsvergunning voor een milieuneutrale wijziging is opgenomen in artikel 2.14, vijfde lid, van de Wabo, in combinatie met artikel 3.10, derde lid, van de Wabo en dat hierbij niet wordt getoetst of de inrichting aan de beste beschikbare technieken voldoet. Verwijzing naar uitspraak ABRS, 12-12-2018, [ECLI:NL:RVS:2018:4060](#) (r.o. 7.1).

JnB 2025, 958

ABRS, 17-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4427](#)

college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke, appellanten.

"Beheersverordening Buitengebied Menameradiel" (beheersverordening)

bestemmingsplan "Buitengebied"

WABO. HANDHAVING. WOONBESTEMMING. HOUDEN VAN PAARDEN. Afwijzing handhavend optreden aanleg en gebruik paardenbak en in gebruik hebben mestopslag. Het hangt van de specifieke omstandigheden van het geval af of het houden van paarden in overeenstemming is met een woonbestemming. Daarbij is bepalend of de ruimtelijke uitstraling die dat gebruik gezien zijn aard, omvang en intensiteit heeft, van dien aard is dat deze planologisch gezien niet meer valt te rijmen met de woonfunctie van het betrokken perceel. Voorzieningen voor het houden van paarden, zoals een paardenbak, hierbij moeten worden betrokken. Verwijzing naar ABRS 14-09-2022, [ECLI:NL:RVS:2022:2587](#), onder 5.1. Dat binnen de bestemming "Landelijk gebied" alleen gronden met de aanduiding "manege" mogen worden gebruikt ten behoeve van paarden- en ponysport, welke aanduiding op het perceel van [appellant sub 2] ontbreekt, is niet bepalend voor het antwoord op de vraag of de paardenbak in strijd met de bestemming is. Het houden van paarden en het gebruiken van een paardenbak bij een woning kan niet geacht worden in alle omstandigheden te vallen onder paardensport. Appellant sub 2 verricht op het perceel geen bedrijfsmatige activiteiten en gebruikt de paardenbak alleen in de

privésfeer. Het gaat verder om een ruim opgezet perceel in het buitengebied met een grote oppervlakte aan bijbehorende gronden, die voorheen agrarisch werden gebruikt. De woning is op de plankaart van het bestemmingsplan aangeduid als woonboerderij en ligt binnen gebied dat op grond van de geldende bestemming "Landelijk gebied" niet alleen voor wonen, maar ook nog steeds voor onder meer agrarische bedrijven is bestemd. Gelet op al deze omstandigheden valt de ruimtelijke uitstraling van de paardenbak te rijmen met de bestemming. De paardenbak is niet in strijd met de op het perceel geldende bestemming.

JnB 2025, 959

ABRS, 17-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4420](#)

college van burgemeester en wethouders van Den Haag.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) 2.1 lid 1 aanhef en onder a en c

WABO. OMGEVINGSVERGUNNING. SPORTKOOI. OVERLAST. VOORSCHRIFTEN. Verlenen omgevingsvergunning plaatsen sportkooi. Omwonenden stellen dat het gebruik van de sportkooi, die inmiddels in gebruik is genomen, leidt tot geluidsoverlast en overlast door hangjongeren. I.c. wordt overwogen dat het college gelet op wat in zijn brief van 26 juni 2025 staat het uit een oogpunt van een goede ruimtelijke ordening noodzakelijk acht dat enkele (aanvullende) overlastbeperkende maatregelen worden getroffen ter plaatse van de sportkooi. Dit betreft de maatregel dat de op de sportkooi aangebrachte verlichting is voorzien van een tijdschakelaar en dat de kooi is voorzien van een bord waarop staat dat deze na 22.00 uur niet toegankelijk is. Deze maatregelen zijn inmiddels getroffen, maar het college heeft verzuimd deze maatregelen als voorschrift in de omgevingsvergunning op te nemen. De Afdeling ziet aanleiding om zelf in de zaak te voorzien, door alsnog voorschriften toe te voegen aan het besluit van 8 april 2021, en te bepalen dat deze uitspraak in zoverre in de plaats treedt van het besluit, voor zover dat is vernietigd.

JnB 2025, 960

ABRS, 10-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4341](#)

college van burgemeester en wethouders van Heusden.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) 2.1

Besluit omgevingsrecht (Bor) Bijlage II artikel 1 lid 1, artikel 2 aanhef en onderdeel 3

WABO. OMGEVINGSVERGUNNING. VERGUNNINGVRIJ. Weigering omgevingsvergunning voor bouwen fietsenhok naast uitbouw van woning. Partijen zijn verdeeld over de vraag of dit bouwwerk is voorzien in het achtererfgebied, zoals vereist in artikel 2, onderdeel 3, van bijlage II van het Bor om zonder omgevingsvergunning te mogen worden gebouwd. I.c. wordt geoordeeld dat de voorgevel van het hoofdgebouw wordt gevormd door uitsluitend het geveldeel van ongeveer 7 m, en verspringt de lijn die bepalend is voor het achtererfgebied dus niet door de uitbouw. De uitbouw moet hier bij het bepalen van de voorgevel buiten beschouwing blijven, omdat deze gelet op de lagere goot- en bouwhoogte daarvan duidelijk ondergeschikt is aan de hoofdmassa van het hoofdgebouw.

[...] 7.2. Tussen partijen is niet in geschil dat het fietsenhok kan worden aangemerkt als een bijbehorend bouwwerk als bedoeld in artikel 2, aanhef en onderdeel 3, van bijlage II van het Bor. Partijen zijn verdeeld over de vraag of dit bouwwerk is voorzien in het achtererfgebied, zoals vereist in voornoemd onderdeel om zonder omgevingsvergunning te mogen worden gebouwd.

7.3. In bijlage II van het Bor is geen beschrijving opgenomen van wat onder het begrip "voorkant" in de definitie van "achtererfgebied" in artikel 1, eerste lid, van bijlage II moet worden verstaan. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (uitspraak van 29 mei 2019, [ECLI:NL:RVS:2019:1725](#)), kan het achtererfgebied worden bepaald door vast te stellen wat de voorgevel van het hoofdgebouw is.

7.4. Zoals blijkt uit de nota van toelichting bij het "Besluit van 4 september 2014 tot wijziging van het Besluit omgevingsrecht en diverse andere algemene maatregelen van bestuur in verband met het permanent maken van de Crisis- en herstelwet en het aanbrengen van enkele verbeteringen op het terrein van het omgevingsrecht" (Stb. 2014, 333, p. 29) wordt de voorkant van het hoofdgebouw gevormd door de gevel die bepalend is voor de hoofdmassa van het hoofdgebouw. Ondergeschikte aan- of uitbouwen, zoals erkers of uitgebouwde vestibules, blijven dus buiten beschouwing bij het bepalen van de voorgevel. In de regel geldt als voorgevel het geveldeel aan de voorkant met de grootste oppervlakte. De hoofdmassa van het hoofdgebouw kan aan de voorzijde ook bepaald worden door meer dan één geveldeel. Daarvan is bijvoorbeeld sprake als de hoofdmassa van een hoofdgebouw L-vormig of T-vormig is. In zo'n geval bestaat de voorkant van het hoofdgebouw uit meer geveldelen. Bij dergelijke situaties, waar de voorgevel verspringt, kan de lijn die bepalend is voor het achtererfgebied, in een knik evenwijdig met deze geveldelen meelopen. Aan- en uitbouwen die zich aan een zijgevel van een hoofdgebouw bevinden, spelen in beginsel geen rol bij het bepalen van de voorgevel. Alleen in geval een dergelijke aan- of uitbouw een uitbreiding vormt van de hoofdmassa van het hoofdgebouw, wordt het geveldeel aan de voorkant van die desbetreffende uitbreiding mede aangemerkt als voorgevel. Dat zal echter alleen aan de orde zijn indien sprake is van een geheel in de architectuur van de hoofdmassa van het hoofdgebouw geïntegreerde uitbreiding die alle bouwlagen van het hoofdgebouw betreft.

7.5. De Afdeling stelt vast dat de voorzijde van de woning bestaat uit een geveldeel met een lengte van ongeveer 7 m en een terug gelegen geveldeel van de uitbouw met een lengte van ongeveer 1 m.

Naar het oordeel van de Afdeling wordt de voorgevel van het hoofdgebouw gevormd door uitsluitend het geveldeel van ongeveer 7 m, en verspringt de lijn die bepalend is voor het achtererfgebied dus niet door de uitbouw. Anders dan de rechtbank heeft overwogen, moet de uitbouw hier bij het bepalen van de voorgevel buiten beschouwing blijven, omdat deze gelet op de lagere goot- en bouwhoogte daarvan duidelijk ondergeschikt is aan de hoofdmassa van het hoofdgebouw.

Gelet op het voorgaande heeft [appellant] terecht betoogd dat het fietsenhok ten minste 1 m achter de voorkant van zijn woning en daarom in het achtererfgebied is voorzien. Het college heeft in het besluit van 24 maart 2022 daarom niet deugdelijk gemotiveerd dat het fietsenhok niet vergunningvrij mag worden gebouwd. De rechtbank heeft dit niet onderkend. [...]

JnB 2025, 961

ABRS, 10-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4339](#)

college van burgemeester en wethouders van Venray.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) 2.1 lid 1 onder c

WABO. OMGEVINGSVERGUNNING. Verlenen omgevingsvergunning voor in afwijking van het bestemmingsplan bouwen van twee tunnelkassen en een pomphuis ten behoeve van fruitteelt. **TUNNELKASSEN. GEBRUIK. BOUWEN. UITLEG PLANREGELS. SYSTEMATIEK.** Uit artikel 1.11 van de planregels volgt dat een agrarisch bedrijf een omvang moet hebben van 20 Nge. Voor zover appellante sub 1 betoogt dat deze norm niet mag worden toegepast omdat deze niet ruimtelijk relevant zou zijn, volgt de Afdeling dit betoog niet. Uit overweging 7.2 van zowel de uitspraak van de Afdeling van 6 juni 2018, [ECLI:NL:RVS:2018:1887](#) als de uitspraak van 31 oktober 2018, [ECLI:NL:RVS:2018:3535](#), volgt dat de Nge-norm weliswaar geen adequaat handvat is om de ruimtelijke effecten van een veehouderij op de omgeving te kunnen beoordelen, maar dat de norm wel kan worden gebruikt om de volwaardigheid van een agrarisch bedrijf te beoordelen.

JnB 2025, 962

ABRS, 10-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4317](#)

college van burgemeester en wethouders van Den Haag.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) 2.1 lid 1 onder c

Besluit omgevingsrecht (Bor) Bijlage II, 2 aanhef en onderdeel 18, onder a

WABO. OMGEVINGSVERGUNNING. Verlenen omgevingsvergunning voor het plaatsen van 861 reclameframes op stoplicht- en netwerkkasten op verschillende locaties. I.c. wordt geoordeeld dat niet in geschil is dat de netwerkkasten waarop de reclameframes worden bevestigd, moeten worden aangemerkt als een bouwwerk ten behoeve van een nutsvoorziening als bedoeld in artikel 2, aanhef en onderdeel 18, onder a, van bijlage II van het Bor. Dit betekent dat de netwerkkasten zonder c-vergunning gerealiseerd kunnen worden. Daaruit volgt echter niet zonder meer dat voor de reclameframes ook geen c-vergunning nodig is. Uit artikel 2, aanhef en onderdeel 18, onder a, van bijlage II van het Bor volgt namelijk dat een c-vergunning niet is vereist voor activiteiten die betrekking hebben op een bouwwerk ten behoeve van een infrastructurele of openbare voorziening, voor zover het betreft onder andere een bouwwerk ten behoeve van een nutsvoorziening. Met de bevestiging van de reclameframes aan de netwerkkasten wordt een functie aan de netwerkkast toegevoegd, namelijk die van reclamebord. Deze functie valt niet onder artikel 2, aanhef en onderdeel 18, onder a, van Bijlage II van het Bor. De conclusie is dat voor het bevestigen van de reclameframes, voor zover het bestemmingsplan dat niet toelaat, een c-vergunning vereist is.

Overige jurisprudentie Wabo-milieu:

- MK ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4560](#).

[Naar inhoudsopgave](#)

Monumenten

JnB 2025, 963

ABRS, 10-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4314](#)

college van burgemeester en wethouders van Rotterdam.

Monumentenverordening Rotterdam 2010 (Monumentenverordening)

MONUMENTENVERORDENING. MONUMENT. GEMEENTELIJK. Aanwijzing militair ensemble van het Voorduin in Hoek van Holland, inclusief het restaurantgebouw Het Jagershuis, als gemeentelijk monument. I.c. wordt geoordeeld dat het niet in strijd is met artikel 3, eerste lid, van de Monumentenverordening Rotterdam 2010 dat een individuele onroerende zaak binnen een gebied wordt aangewezen uitsluitend vanwege de ensemble waarde van een geheel. De bepaling luidt: "Het college van burgemeester en wethouders kan, al dan niet op aanvraag van een belanghebbende, besluiten een onroerende zaak, niet zijnde een rijksmonument, aan te wijzen als gemeentelijk monument." Alleen onroerende zaken kunnen dus worden aangewezen als monument. Deze bepaling staat er niet aan in de weg dat een onroerende zaak als onderdeel van een ensemble van meerdere onroerende zaken wordt aangewezen als gemeentelijk monument. Evenmin volgt er uit dat een onroerende zaak op zichzelf monumentale waarde moet hebben om als onderdeel van dat ensemble te worden aangewezen als gemeentelijk monument.

[Naar inhoudsopgave](#)

Natuurbescherming

JnB 2025, 964

MK ABRs, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4529](#)

college van gedeputeerde staten van Noord-Brabant, appellanten.

Wet natuurbescherming (Wnb) 2.7

NATUURBESCHERMING. NATUURVERGUNNING. Verlenen natuurvergunning voor uitbreiding/wijziging industrieel bedrijf. PROJECT. I.c. wordt geoordeeld dat de bmi [houtgestookte biomassa installatie] en de andere bedrijfsactiviteiten van SABIC als één project moeten worden aangemerkt. **ANDERE STOFFEN.** Weliswaar is het uitgangspunt van het college en SABIC dat schone biomassa zal worden gebruikt dat voldoet aan de vereisten uit het Activiteitenbesluit milieubeheer, maar dit is niet geborgd. Dit betekent dat in de berekeningen van de gevolgen van het aangevraagde project ten onrechte het gebruik van schone biomassa als uitgangspunt is genomen. **REFERENTIESITUATIE.** Verwijzing naar ABRs 18-12-2024, [ECLI:NL:RVS:2024:4923](#). Er is geen ruimte voor het oordeel dat de referentiesituatie niet mag worden ontleend aan de natuurvergunning uit 2016, omdat deze een evidente fout zou bevatten. Daargelaten de vraag of dit zo is, is de natuurvergunning uit 2016 een onherroepelijke vergunning die mag worden ingezet als referentiesituatie, tenzij deze is vervallen of geëxpireerd. Van dat laatste is niet gebleken.

[...] Project

[...] 5.4. De Afdeling komt op grond van de hoger beroepsgronden van SABIC en het college, anders dan de rechtbank, tot het oordeel dat de bmi en de andere bedrijfsactiviteiten van SABIC wel als één project moeten worden aangemerkt. Daartoe acht de Afdeling het volgende van belang.

Het college en SABIC hebben aangegeven dat, anders dan de rechtbank veronderstelt, het uitdrukkelijk niet de bedoeling is dat de Cogen2 en de bmi en het hete olie-fornuis structureel tegelijkertijd in werking zijn. De bmi en het hete olie-fornuis dienen samen ter vervanging van de Cogen2. Die laatste installatie wordt nu gebruikt voor het opwekken van stoom, stroom en het verwarmen van olie. De opwekking van stoom en het verwarmen van olie vindt straks plaats in twee losse installaties, namelijk de bmi voor stoom en het hete olie-fornuis voor het verwarmen van olie. Als die installaties goed functioneren, dan zal Cogen2 worden verwijderd. Hete olie en door de bmi opgewekte stoom zijn noodzakelijk om de bedrijfsactiviteiten van SABIC te kunnen blijven uitvoeren. Naar zijn aard zijn het hete olie-fornuis en de bmi dan ook niet te onderscheiden van de andere bedrijfsactiviteiten en bedrijfsinstallaties van SABIC.

Ook heeft SABIC op de zitting toegelicht dat er geen sprake is van een ruimtelijke scheiding. De bmi wordt geplaatst nabij de haven, zodat de aanvoer van houtpellets efficiënter en veiliger kan verlopen. Deze haven wordt op dit moment ook al gebruikt door SABIC voor de aanvoer van chemische stoffen. Daarnaast zijn de gronden tussen de haven en de fabrieksinstallaties van SABIC op dit moment niet ongebruikt. Er liggen meerdere ondergrondse leidingen die de aangevoerde chemische stoffen vervoeren naar de bijbehorende installatie van SABIC. Ook is nabij de haven een brandweeroefenterrein gevestigd, dat in gebruik bij SABIC is. Gelet hierop volgt de Afdeling het betoog van het college en SABIC dat geen sprake is van een ruimtelijke scheiding. Dit heeft de rechtbank niet onderkend.

Weliswaar heeft de rechtbank terecht overwogen dat een deel van de stoom die wordt opgewekt door de bmi zal worden geleverd aan Cargill, maar SABIC en het college hebben terecht betoogd dat dit niet maakt dat de bmi niet behoort tot het project SABIC. Daartoe hebben zij terecht aangevoerd dat het merendeel van de stoom zal worden gebruikt voor de eigen fabrieksinstallaties. Daarnaast heeft SABIC de controle en het beheer over de bmi.

Afsluitend acht de Afdeling het feit dat er andere methodes zijn van stoomopwekking of andere installaties kunnen worden gebruikt voor stoomopwekking, niet doorslaggevend voor de beantwoording van de vraag of de gekozen methode, in dit geval de bmi, behoort tot het project van SABIC.

[...] Andere stoffen

[...] 6.1. Op de zitting is gebleken dat BMF en MOB met name vrezen voor de effecten van verzurende stoffen, omdat deze stoffen tot dezelfde effecten in de natuur kunnen leiden als stikstofdepositie.

Met de rechtbank is de Afdeling van oordeel dat weliswaar het uitgangspunt van het college en SABIC is dat schone biomassa zal worden gebruikt dat voldoet aan de vereisten uit het Activiteitenbesluit milieubeheer, maar dat dit niet is geborgd. In de aanvraag noch de bijlagen bij de natuurvergunning staat dat alleen schone biomassa zal worden gebruikt. Op vragen van de Afdeling konden SABIC en het college ook niet benoemen waar dit zou zijn geborgd. Dat in de berekening is aangegeven dat schone biomassa zoals is gedefinieerd in het Activiteitenbesluit milieubeheer wordt ingezet, is hiertoe onvoldoende. Dit betekent dat in de berekeningen van de gevolgen van het aangevraagde project ten onrechte het gebruik van schone biomassa als uitgangspunt is genomen.

[...]

[...] Referentiesituatie

Welke toestemming kan een referentiesituatie vormen?

7.1. Zoals uiteen is gezet onder 18.3-18.7 in de uitspraak van de Afdeling van 18 december 2024, [ECLI:NL:RVS:2024:4923](#) (hierna: de 18 december-uitspraak), is de Afdeling van oordeel dat uit het

AquaPri-arrest niet volgt dat het in strijd is met artikel 6, derde lid, van de Hrl om een referentiesituatie te ontleen aan natuurvergunning waaraan geen toereikende passende beoordeling aan ten grondslag ligt.

BMF en MOB wijzen er wel terecht op dat uit het AquaPri-arrest volgt dat als een vergunning is afgegeven voor een project na een beoordeling die niet voldeed aan artikel 6, derde lid, van de Hrl, die schending ongedaan moet worden gemaakt. Zoals de Afdeling overwoog in haar uitspraak van 14 februari 2024, [ECLI:NL:RVS:2024:625](#), onder 42.3, vergt dit een onderzoek dat op grond van artikel 6, tweede lid, van de Hrl moet worden verricht. Dat is hier, waar het gaat om de verlening van een vergunning voor de wijziging van een project waarop artikel 6, derde lid, van de Hrl ziet, niet aan de orde.

[...] Rechtmatigheid referentiesituatie

[...] 8.2. Anders dan de rechtbank ziet de Afdeling in wat hierboven uiteengezet is, geen ruimte voor het oordeel dat de referentiesituatie niet mag worden ontleend aan de natuurvergunning uit 2016, omdat deze een evidente fout zou bevatten. Daargelaten de vraag of dit zo is, is de natuurvergunning uit 2016 een onherroepelijke vergunning die mag worden ingezet als referentiesituatie, tenzij deze is vervallen of geëxpireerd. Van dat laatste is niet gebleken. Voor zover de rechtbank met haar oordeel heeft willen aangeven dat met een ontoereikend passend beoordeelde vergunning niet intern mag worden gesaldeerd, verwijst de Afdeling naar haar oordeel onder 7.1.

Omvang referentiesituatie

[...] 11. Anders dan de rechtbank is de Afdeling van oordeel dat wat staat onder beschikking, de omvang van toegestane emissies van de installaties heeft begrensd. Uit onderdeel II volgt dat de emissiegegevens onderdeel uitmaken van de vergunning. In tabel 1 op p. 8 van de vergunning is de aangevraagde situatie weergegeven. Hierin is per emissiebron de maximale kg NOx/per jaar weergegeven, wat in totaal uitkomt op 959.892 kg NOx per jaar. Wat staat in onderdeel III volgt dus uit onderdeel II van de beschikking, die normerend is. Dit betekent dat de in tabel 1 weergegeven emissiebronnen een maximale emissie hebben zoals weergegeven in diezelfde tabel en daarmee de omvang van de referentiesituatie is begrensd. Dit heeft de rechtbank ten onrechte niet onderkend. De maximale emissies die zijn genoemd onder onderdeel III van het besluit tot verlening van de natuurvergunning uit 2016, bepalen wel de omvang van de maximale emissie van het project.

Het betoog slaagt

11.1. Maar de onderdelen II en III hebben niet de maximale depositie begrensd, aangezien dit niet mogelijk is in een natuurvergunning. De berekende omvang van de depositie is afhankelijk van de berekening van de verspreiding van de emissie in AERIUS. Dit betekent dat de door het model berekende depositie kan wijzigen als het verspreidingsmodel wijzigt. Voor het bepalen van de omvang van de referentiesituatie is in dit geval de emissie van de installaties samen met de verkeersbewegingen ingevoerd in de versie van AERIUS-Calculator die gold ten tijde van het verlenen van de natuurvergunning in 2022. Deze depositie verschilt van de depositie die staat in onderdeel III van de natuurvergunning uit 2016, omdat sprake is van een nieuwe versie van AERIUS-Calculator en omdat de verkeersbewegingen niet waren meegenomen in de oorspronkelijke berekening in 2016. Dit verklaart het verschil in de omvang van de berekende depositie. De rechtbank is terecht ook tot dit oordeel gekomen. [...]

JnB 2025, 965

MK ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4556](#)

college van gedeputeerde staten van Zuid-Holland.

Wet natuurbescherming (Wnb) 2.7

NATUURBESCHERMING. NATUURVERGUNNING. PASSENDE BEOORDELING. BEOORDELING GEVOLGEN PROJECT. Verlenen natuurvergunning voor aanleg en gebruik parkeerterrein en uitbreiding inclusief gebruik daarvan van een bestaand parkeerterrein. I.c. wordt geoordeeld dat de betogen van MOB over de beoordeling van de gevolgen van het project en het additionaliteitsvereiste geen nieuwe beroepsgronden zijn. Het zijn nadere argumenten die, gelet op de gewijzigde rechtspraak over intern salderen zoals neergelegd in de 18 december-uitspraak [[ECLI:NL:RVS:2024:4923](#)], een nadere onderbouwing zijn van het door MOB al eerder gevoerde betoog dat het college een onjuiste referentiesituatie heeft gehanteerd. Het standpunt dat de aanvraag voor de natuurvergunning ziet op een afzonderlijk nieuw project en niet op de wijziging van een bestaand project, wordt niet gedeeld. De nieuwe activiteiten zijn naar aard, ruimte en tijd niet te onderscheiden van en hangen onlosmakelijk samen met het bestaande vergunde project, zijnde het museum en het bestaande parkeerterrein op die locatie, en vormen daarom één project. Daarnaast heeft ten onrechte geen toets aan het additionaliteitsvereiste plaatsgevonden. **BEPERKING BEZOEKERSVERKEER.** Niet uitgesloten wordt geacht dat een aantal van 50.000 extra bezoekers een reëel en aannemelijk uitgangspunt is voor het maximale gebruik dat van de aangevraagde parkeerterreinen kan worden gemaakt, maar uit het dossier kan niet worden afgeleid hoe het maximale gebruik van de parkeerterreinen is bepaald.

[...] Passende beoordeling - beoordeling gevolgen project

[...] 6.2. De Afdeling overweegt dat in het omgevingsrecht beroepsgronden in beginsel niet voor het eerst in hoger beroep kunnen worden aangevoerd. Maar anders dan het college heeft gesteld, zijn de betogen van MOB over de beoordeling van de gevolgen van het project en het additionaliteitsvereiste geen nieuwe beroepsgronden. Het zijn nadere argumenten die, gelet op de gewijzigde rechtspraak over intern salderen zoals neergelegd in de 18 december-uitspraak, een nadere onderbouwing zijn van het door MOB al eerder gevoerde betoog dat het college een onjuiste referentiesituatie heeft gehanteerd. In hoger beroep mogen ter onderbouwing van een bij de rechtbank aangevoerde beroepsgrond nieuwe argumenten worden aangevoerd. Er bestaat dan ook geen aanleiding om het betoog van MOB niet bij de beoordeling te betrekken.

[...] 6.6. De Afdeling deelt het standpunt van het college en Stichting Voorlinden dat de aanvraag voor de natuurvergunning ziet op een afzonderlijk nieuw project en niet op de wijziging van een bestaand project, niet. De Afdeling is van oordeel dat de nieuwe activiteiten naar aard, ruimte en tijd niet te onderscheiden zijn van en onlosmakelijk samenhangen met het bestaande vergunde project, zijnde het museum en het bestaande parkeerterrein op die locatie, en daarom één project vormen. De Afdeling betreft hierbij dat de nieuwe activiteiten zijn aangevraagd in verband met de toename van de bezoekersaantallen van het museum en dus zijn bedoeld om de parkeerbehoefte van het museum op te vangen. Naar zijn aard zijn deze parkeeractiviteiten dus niet te onderscheiden van het museum. De Afdeling betreft hierbij ook dat de parkeerterreinen zijn gelegen op gronden van Stichting Voorlinden, in de directe nabijheid van het museum. Ook ruimtelijk gezien is er samenhang. Dat de bestaande parkeerplaats enerzijds en de nieuwe activiteiten anderzijds los van elkaar kunnen functioneren, zoals het college en Stichting Voorlinden stellen, doet aan het voorgaande niet af. Dit betekent dat de aanvraag voor de natuurvergunning betrekking heeft op de wijziging van een eerder

vergund project en daarmee op een nieuw project. Dat nieuwe project is het bestaande project zoals dat na de wijziging zal worden voortgezet (vergelijk 17.5 van de 18 december-uitspraak).

6.7 [...] De rechtbank heeft het beroep van MOB beoordeeld op basis van de rechtspraak over intern salderen zoals die voor de 18 december-uitspraak luidde. Uit het voorgaande volgt dat MOB terecht betoogt dat de rechtbank niet heeft onderkend dat het college ten onrechte niet de gevolgen van het gehele project na wijziging heeft onderzocht. Het college heeft in de passende beoordeling namelijk alleen onderzocht of de wijziging van het project, dat wil zeggen de stikstofdepositietoename als gevolg van de nieuwe activiteiten, leidt tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van het natuurgebied. Uit het voorgaande volgt ook dat MOB terecht betoogt dat de rechtbank niet heeft onderkend dat ten onrechte geen toets aan het additionaliteitsvereiste heeft plaatsgevonden. In de passende beoordeling is namelijk de referentiesituatie betrokken, terwijl het college niet heeft beoordeeld of is voldaan aan het additionaliteitsvereiste.

[...] Beperking bezoekersverkeer

[...] 8.2. De Afdeling overweegt dat in de stikstofberekening is uitgegaan van 50.000 extra bezoekers ten opzichte van 75.000 bezoekers in de referentiesituatie die gebruik maken van de parkeerterreinen. De Afdeling acht niet uitgesloten dat een aantal van 50.000 extra bezoekers een reëel en aannemelijk uitgangspunt is voor het maximale gebruik dat van de aangevraagde parkeerterreinen kan worden gemaakt. Maar de Afdeling kan uit het dossier niet afleiden hoe het maximale gebruik van de parkeerterreinen is bepaald. Het college heeft het besluit van 8 juni 2021 op dit punt dan ook ontoereikend gemotiveerd. De rechtbank heeft dit niet onderkend. [...]

Bij deze uitspraak is een [persbericht](#) ("Provincie Zuid-Holland moet nieuw besluit nemen over natuurvergunning voor parkeerterrein bij Museum Voorlinden") uitgebracht.

JnB 2025, 966

MK ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4530](#)

college van gedeputeerde staten van Flevoland, appellant sub 2.

Verdrag van Aarhus

Wet natuurbescherming 3.18 lid 1, lid 4

NATUURBESCHERMING. OPDRACHT. VERSCHOONBARE TERMIJNOVERSCHRIJDING.

BEZWAARTERMIJN. ONTVANKELIJKHEID. INSpraak. Opdrachtbesluit beperken omvang

populaties heckrunderen en zieke of gebrekkige konikpaarden Oostvaardersplassen en

Kotter- en Oostvaardersbos. I.c. wordt geoordeeld dat het college de bezwaren van

appellanten niet-ontvankelijk heeft mogen verklaren omdat de gronden van het bezwaar te

laat zijn ingediend. Er bestaat geen aanleiding tot het stellen van prejudiciële vragen aan het

EU-HvJ over de vraag of inspraak voor een ieder geboden had moeten worden, zoals bedoeld

in het Verdrag van Aarhus. De beantwoording van de vraag of inspraak geboden had moeten

worden, is niet relevant voor de beantwoording van de vraag of het college het bezwaar niet-

ontvankelijk mocht verklaren vanwege het niet op tijd aanleveren van de bezwaargronden. Dit

zijn twee van elkaar te onderscheiden kwesties. De door de appellanten opgeworpen vraag

behoeft voor deze procedure dus geen beantwoording. Verwijzing naar de arresten van het

EU-HvJ van 6 oktober 1982, Cilfit, [ECLI:EU:C:1982:335](#), punt 10 en 6 oktober 2021, Consorzio

Italian Management, [ECLI:EU:C:2021:799](#), punt 34.

JnB 2025, 967

MK ABRS, 17-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4431](#)

college van gedeputeerde staten van Noord-Brabant.

Wet natuurbescherming (Wnb) 2.7 lid 2

NATUURBESCHERMING. NATUURVERGUNNING. REFERENTIESITUATIE.

MILIEUTOESTEMMING. Alsnog weigeren natuurvergunning voor exploiteren en wijzigen betoncentrale. I.c. wordt geoordeeld dat op 1 januari 2013 de uit de Hinderwetvergunning voortvloeiende toestemming voor het vervaardigen van betonmortel niet is vervallen. In het licht van de 18 december-uitspraak [\[ECLI:NL:RVS:2024:4923\]](#) betekent dit dat Nautisch Centrum B.V. beschikt over een milieutoestemming die is verleend voor de referentiedatum en die sindsdien is gecontinueerd. Artikel 2.2a, vijfde lid, onder b, van het Bor, zoals deze bepaling gold tot 1 maart 2014, moet zo worden gelezen dat een obm-vergunning voor het vervaardigen van betonmortel nodig is voor de oprichting en verandering van die activiteit. Een logische en redelijke uitleg bij die lezing van artikel 2.2a, vijfde lid, onder b, is dan dat activiteiten die voor 1 januari 2013 een onherroepelijke en in werking getreden milieuvergunning voor het vervaardigen van betonmortel hadden, obm-vergunningplichtig worden als zij die activiteit gaan veranderen ten opzichte van de milieuvergunde situatie. De Afdeling volgt dus niet de uitleg die de rechtbank en de Milieuvereniging geven aan het ontbreken van een gelijkstellingsbepaling, namelijk dat op 1 januari 2013 alle betoncentrales obm-vergunningplichtig werden, ook al beschikten zij voor die datum over een onherroepelijke en van kracht zijnde omgevingsvergunning milieu.

[...] Referentiesituatie - Is de toestemming voor het vervaardigen van betonmortel op 1 januari 2013 vervallen?

5. Nautisch Centrum B.V. en het college betogen dat de rechtbank ten onrechte concludeert dat de betoncentrale vanaf 1 januari 2013 op grond van artikel 2.2a, vijfde lid, onder b, van het Besluit omgevingsrecht (hierna: Bor) een obm-vergunning nodig had voor het hervatten van het vervaardigen van betonmortel. De inrichting is op 1 januari 2013 onder het Activiteitenbesluit milieubeheer (hierna: Activiteitenbesluit) komen te vallen, wat tot gevolg had dat de Hinderwetvergunning is vervallen. Daarmee is volgens Nautisch Centrum B.V. en het college de toestemming voor het vervaardigen van betonmortel niet vervallen. Die volgde volgens hen vanaf 1 januari 2013 uit het Activiteitenbesluit. Daarom was volgens hen op 1 januari 2013 geen obm-vergunning nodig voor het vervaardigen van betonmortel. De vraag of de centrales toen in gebruik waren of in gebruik genomen konden worden is, anders dan de rechtbank veronderstelt, niet relevant voor de uitleg van de obm-vergunningplicht. Volgens Nautisch Centrum B.V. en het college is een obm-vergunning pas nodig voor een verandering van de inrichting.

5.1. De Milieuvereniging zet uiteen dat de Hinderwetvergunning van 14 januari 1992 op 1 januari 2013 van rechtswege is vervallen. De rechtbank heeft volgens de Milieuvereniging terecht geconstateerd dat de betoncentrale vanaf 1 januari 2013 een obm-vergunning nodig heeft voor het - aanvangen met het - vervaardigen van betonmortel. Daarbij wijst de Milieuvereniging erop dat bij de wijziging van het Bor waarbij betoncentrales onder de obm-vergunningplicht werden gebracht niet is voorzien in een bepaling waarin een omgevingsvergunning milieu gelijkgesteld wordt met een obm-vergunning. Omdat de betoncentrale geen obm-vergunning heeft, is de toestemming voor het vervaardigen van betonmortel vanaf 1 januari 2013 niet gecontinueerd. Daarom kan, zo stelt de Milieuvereniging, aan de Hinderwetvergunning geen referentiesituatie worden ontleend.

5.2. Het college heeft op 14 januari 1992 voor de inrichting bestemd tot de vervaardiging van betonmortel aan de Veerstraat 42 in Boxmeer een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning krachtens de Hinderwet en de Wet geluidhinder verleend. Deze vergunning is met de inwerkingtreding van de Wet milieubeheer gelijkgesteld met een milieuvergunning en met de inwerkingtreding van de Wabo met een omgevingsvergunning milieu als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wabo (hierna ook: e-vergunning).

Op 1 januari 2013 trad een wijziging van het Bor en het Activiteitenbesluit in werking (Stb. 2012/558). Die wijziging hield in dat voor het oprichten, het veranderen of veranderen van de werking of het inwerking hebben van een inrichting bestemd voor het vervaardigen van betonmortel, niet langer een omgevingsvergunning milieu als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wabo nodig was. Inrichtingen bestemd voor het vervaardigen van betonmortel werden onder het Activiteitenbesluit gebracht (meldingsplicht) en in het Bor werd voor twee categorieën betoncentrales voorzien in een obm-vergunningplicht: voor betoncentrales die zijn aangewezen als grote lawaaimakers (artikel 2.2a, derde lid, onder b, Bor) en voor andere betoncentrales (artikel 2.2a, vijfde lid, onder b, Bor).

Voor betoncentrales die zijn aangewezen als grote lawaaimakers bepaalde artikel 2.2a, derde lid, onder b, dat een obm-vergunning nodig is "voor het oprichten, het veranderen of veranderen van de werking of het inwerking hebben van een inrichting als bedoeld in categorie 11.3, onder c, onder 2° en 3°, van onderdeel C van bijlage I". Dat zijn inrichtingen bestemd voor het vervaardigen van (2) cement- of betonmortel met een capaciteit ten aanzien daarvan van 100.000 kg per uur of meer of (3) cement- of betonwaren met behulp van persen, triltafels of bekistingstrillers met een capaciteit ten aanzien daarvan van 100.000 kg per dag of meer.

Voor andere betoncentrales bepaalde artikel 2.2a, vijfde lid, onder b, dat een obm-vergunning nodig was voor: "het vervaardigen van betonmortel en de daarbij behorende op- en overslag van grind, zand, cement en vulstof [...]".

Op 1 juli 2013 trad een wijziging van artikel 2.2a van het Bor in werking die inhield dat het vijfde lid vernummerd werd tot het vierde lid (Stb. 2013/205).

Op 1 maart 2014 wijzigde de tekst van artikel 2.2a, vierde lid, onder b, van het Bor. Vanaf dat moment was geregeld dat een obm-vergunning nodig is voor "het aanvangen met of het veranderen van het vervaardigen van betonmortel [...] en daarbij de op- en overslag van grind, zand, cement en vulstof [...]".

5.3. Uit de nota van toelichting bij de wijziging van het Bor per 1 maart 2014 kan worden afgeleid dat de wijziging van de tekst van artikel 2.2a, vierde lid, onder b van het Bor is doorgevoerd omdat uit de tekst die vanaf 1 januari 2013 geldt zou kunnen worden afgeleid dat eenmalig een obm-vergunning nodig is en niet voor latere veranderingen van de activiteit (Stb. 2014/20 p. 64).

5.4. Niet in geschil is dat de Hinderwetvergunning, die gelijkgesteld werd met een omgevingsvergunning milieu, door de wijzigingen van het Activiteitenbesluit en het Bor per 1 januari 2013 is vervallen. Verder staat vast dat, anders dan bij veel andere wijzigingen van artikel 2.2a van het Bor waarbij de 'e-vergunningplicht' voor activiteiten werd gewijzigd in een obm-vergunningplicht, bij de wijziging die op 1 januari 2013 van kracht werd niet is bepaald dat een onherroepelijke en in werking getreden omgevingsvergunning milieu gelijkgesteld wordt met een obm-vergunning. De vraag die in deze zaak speelt is welke betekenis toekomt aan het vervallen van de Hinderwetvergunning (omgevingsvergunning milieu) en het ontbreken van een gelijkstellingsbepaling bij de uitleg van de op 1 januari 2013 geïntroduceerde obm-vergunningplicht voor het 'vervaardigen van betonmortel', als bedoeld in artikel 2.2a, vijfde lid, onder b, van het Bor zoals deze bepaling tot 1

maart 2014 gold. De rechtbank heeft die bepaling betrokken in haar uitspraak en dat oordeel is door het college en Nautisch Centrum B.V. bestreden. Kort gezegd is de vraag hoe de obm-vergunningplicht voor 'het vervaardigen van betonmortel' die vanaf 1 januari 2013 geldt, moet worden uitgelegd voor bedrijven die vóór die datum over een onherroepelijke en in werking getreden omgevingsvergunning milieu beschikten.

5.5. De wijziging van de regelgeving op 1 januari 2013 betekent volgens de rechtbank dat vanaf die datum voor het vervaardigen van betonmortel een obm-vergunning nodig was, ook al beschikte het bedrijf voor die datum over een omgevingsvergunning milieu. Een redelijke uitleg van artikel 2.2a, vijfde lid, onder b, van het Bor brengt volgens de rechtbank echter met zich, dat een bedrijf dat bezig was met het vervaardigen van betonmortel op 31 december 2012 op basis van een omgevingsvergunning milieu, niet ineens op 1 januari 2013 in overtreding was van het verbod in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder i, van de Wabo, omdat het bedrijf een obm-vergunning nodig had. Zolang het vervaardigen niet stopt en later weer aanvangt of verandert, hoeft het bedrijf geen obm-vergunning aan te vragen.

Omdat het bedrijf al lang gestopt was met het vervaardigen van betonmortel - volgens de rechtbank vanaf 2007 - heeft het bedrijf voor de opstart van de centrale na 1 januari 2013 en het aanvangen met het vervaardigen van betonmortel, een obm-vergunning nodig. De rechtbank gaat er met andere woorden vanuit dat Nautisch Centrum B.V., of haar rechtsvoorganger, vanaf 1 januari 2013 niet langer over een toestemming voor het vervaardigen van betonmortel beschikte.

5.6. De Afdeling is van oordeel dat Nautisch Centrum B.V. en het college terecht betogen dat de rechtbank een onjuiste uitleg geeft aan de wijziging van de regelgeving per 1 januari 2013. Zij licht dat als volgt toe.

5.7. De Afdeling is van oordeel dat artikel 2.2a, vijfde lid, onder b, van het Bor, zoals deze bepaling gold tot 1 maart 2014, zo moet worden gelezen dat een obm-vergunning voor het vervaardigen van betonmortel nodig is voor de oprichting en verandering van die activiteit. Die lezing sluit aan bij de regeling over de omgevingsvergunning milieu en de meldingsplicht op grond van het Activiteitenbesluit, die beide gekoppeld zijn aan de oprichting en verandering van een inrichting. Verder is ook de obm-vergunningplicht voor betoncentrales die vallen onder het derde lid, onder b, gekoppeld aan het oprichten of veranderen van de inrichting. In de nota van toelichting bij de wijziging van het Bor wordt op p. 142 toegelicht dat de obm-vergunningplicht bij de activiteit in het derde lid, onder b nodig is vanwege geluid en bij de activiteit in het vijfde lid, onder b, vanwege luchtkwaliteit. In de nota van toelichting wordt niet ingegaan op het verschil in redactie van beide bepalingen die beide betrekking hebben op inrichtingen voor het vervaardigen van betonmortel. De nota van toelichting biedt geen aanknopingspunten dat met het verschil in redactie is bedoeld de obm-vergunningplicht voor de activiteit in artikel 2.2a, vijfde lid, onder b, op een ander moment te laten ontstaan dan bij de activiteit in artikel 2.2a, derde lid, onder b.

5.8. Een logische en redelijke uitleg bij die lezing van artikel 2.2a, vijfde lid, onder b, is dan dat activiteiten die voor 1 januari 2013 een onherroepelijke en in werking getreden milieuvergunning voor het vervaardigen van betonmortel hadden, obm-vergunningplichtig worden als zij die activiteit gaan veranderen ten opzichte van de milieuvergunde situatie. Deze uitleg is ook te vinden in de nota van toelichting bij een eerdere wijziging van artikel 2.2a van het Bor waarbij andere activiteiten onder de obm-vergunningplicht werden gebracht en niet voorzien werd in een gelijkstellingsbepaling (Stb. 2010/781, p. 34).

5.9. De Afdeling volgt dus niet de uitleg die de rechtbank en de Milieuvereniging geven aan het ontbreken van een gelijkstellingsbepaling, namelijk dat op 1 januari 2013 alle betoncentrales obm-

vergunningplichtig werden, ook al beschikten zij voor die datum over een onherroepelijke en van kracht zijnde omgevingsvergunning milieu. Die uitleg houdt, zoals de rechtbank ook onderkende, in dat betoncentrales vanaf 1 januari 2013 in strijd met artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder i, van de Wabo in werking zijn. De Afdeling ziet in de nota van toelichting bij deze en ook andere wijzigingen van artikel 2.2a van het Bor geen aanknopingspunten voor deze, uit oogpunt van rechtszekerheid van de "e-vergunninghouders", verstreckende uitleg. Integendeel, uit de nota's van toelichting bij de verschillende wijzigingen van artikel 2.2a van het Bor, kan juist worden afgeleid dat niet beoogd werd dat met het vervallen van de "e-vergunning" opnieuw een omgevingsvergunning - ditmaal een obm-vergunning - moest worden aangevraagd.

5.10. De opvatting van de rechtbank dat een redelijke uitleg van artikel 2.2a, vijfde lid, onder b, van het Bor met zich brengt dat een bedrijf dat op 31 december 2012 op basis van een omgevingsvergunning milieu bezig was met het vervaardigen van betonmortel, op 1 januari 2013 niet obm-vergunningplichtig werd zolang het vervaardigen niet stopt en wel obm-vergunningplichtig werd als het vervaardigen, na feitelijk gestopt te zijn geweest, weer aanvangt, onderschrijft de Afdeling ook niet. De Afdeling ziet in de tekst van artikel 2.2a, vijfde lid, onder b, van het Bor en de nota van toelichting, geen aanknopingspunten voor de uitleg dat het daadwerkelijk vervaardigen van betonmortel op 31 december 2012 relevant is voor het ontstaan van de obm-vergunningplicht voor bedrijven die voor 1 januari 2013 over een onherroepelijke en van kracht zijnde omgevingsvergunning milieu beschikten.

5.11. Het voorgaande betekent dat Nautisch Centrum B.V. en het college terecht betogen dat op 1 januari 2013 de uit de Hinderwetvergunning voortvloeiende toestemming voor het vervaardigen van betonmortel niet is vervallen. In het licht van de 18 december-uitspraak betekent dit dat Nautisch Centrum B.V. beschikt over een milieutoestemming die is verleend voor de referentiedatum en die sindsdien is gecontinueerd. [...]

JnB 2025, 968

MK ABRs, 10-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4425](#)

college van gedeputeerde staten van Drenthe.

Wet natuurbescherming (Wnb) 3.8 lid 1, 3.10, 6.1

NATUURBESCHERMING. ONTHEFFING. BEVREDIGENDE OPLOSSING. Afwijzen aanvraag voor doden vos met behulp van een lichtbak. De vraag of geen andere bevredigende oplossing bestaat moet worden afgezet tegen het doel van de ingreep. Verwijzing naar ABRs 06-04-2022, [ECLI:NL:RVS:2022:1006](#). I.c. wordt geoordeeld dat het college redelijkerwijs de aangevraagde vergunning heeft kunnen weigeren. Op de zitting is gebleken dat in alle jaren dat betrokkene sinds 1994 haar bedrijf exploiteert, afgezien van de vossenaanval op 11 februari 2021, er slechts éénmaal eerder een vossenaanval heeft plaatsgevonden. De voswerende maatregelen zijn dan ook voldoende om de vos buiten te houden. Bovendien bestond ten tijde van de aanvraag de landelijke vrijstelling voor de vos, die inhield dat op de vos al zonder hulpmiddelen, dus zonder lichtbak, gejaagd mocht worden. Dat deed betrokkene ook, zoals zij op de zitting verklaarde. In die omstandigheden is voor betrokkene niet onredelijk om bij zeer incidenteel optredend extreem weer aanvullende maatregelen te nemen, die er voor zorgen dat het hekwerk ook dan blijft functioneren.

SCHADEVERGOEDING. De rechtbank heeft terecht geoordeeld dat het college niet alsnog tot betaling van schade behoefde over te gaan.

JnB 2025, 969

MK ABRS, 10-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4318](#)

college van gedeputeerde staten van Gelderland.

Wet natuurbescherming (Wnb) 2.7 lid 2

Hinderwet 27

NATUURBESCHERMING. NATUURVERGUNNING. VERVALLEN HINDERWETVERGUNNING.

Natuurvergunning wijziging melkveehouderij. Zoals overwogen in de uitspraak van 20 mei 2015, [ECLI:NL:RVS:2015:1587](#), is het college, in een geval waarin geen tekenen aanwezig waren dat gedurende tenminste drie achtereenvolgende jaren minder dieren in de inrichting werden gehouden, bij het verlenen van de natuurvergunning er niet toe verplicht ambtshalve onderzoek te verrichten naar de vraag of een Hinderwetvergunning eventueel gedeeltelijk is vervallen op grond van artikel 27, derde lid, van de Hinderwet. Het ligt primair op de weg van degene die stelt dat de Hinderwetvergunning is vervallen, om feiten en omstandigheden aan te voeren welke een begin van bewijs opleveren voor de juistheid van die stelling. I.c. wordt geoordeeld dat de rechtbank op basis van de omstandigheid dat bij de RVO geen gegevens van voor 1989 aanwezig waren, ten onrechte heeft geoordeeld dat MOB en Leefmilieu een begin van bewijs hebben geleverd dat voor 1989 geen dieren in de veehouderij werden gehouden. Gegronsd hoger beroep. De natuurvergunning is niet beoordeeld op de wijze zoals in de uitspraak van 18 december 2024, [ECLI:NL:RVS:2024:4923](#). De rechtbank heeft het besluit van 6 januari 2021 terecht vernietigd, zij het op andere gronden.

[Naar inhoudsopgave](#)

Planschade

JnB 2025, 970

MK ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4538](#)

burgemeester en wethouders van Eindhoven.

Wet ruimtelijke ordening (Wro) 6.1 lid 1, lid 2

Burgerlijk Wetboek 3:3

PLANSCHADE. OBJECT. ONDERSCHIED ROERENDE EN ONROERENDE ZAKEN.

PRECISERING EERDERE RECHTSPRAAK. I.c. wordt geoordeeld dat voor het in artikel 6.1, eerste lid, van de Wro gemaakte onderscheid tussen roerende en onroerende zaken, gelet op het doel van de planschaderegeling, een objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat. De Afdeling preciseert haar eerdere rechtspraak hierover. Verwijzing naar ABRS 14-01-2015, [ECLI:NL:RVS:2015:32](#), en 18-09-2024, [ECLI:NL:RVS:2024:3750](#).

[...] 6.7. De op de Wro gebaseerde planologische maatregelen strekken er, in essentie en voor zover hier van belang, toe de bestemming van grond te regelen en met het oog op die bestemming regels te geven. Grond is per definitie onroerend. De in de Wro opgenomen planschaderegeling strekt er, samengevat, toe te voorzien in compensatie van planschade die is veroorzaakt door een planologische ontwikkeling op de grond van de aanvrager om een tegemoetkoming in planschade, dan wel als gevolg van een planologische ontwikkeling op de grond van derden.

6.8. Het verschil tussen roerende zaken en gebouwen of werken die onroerend zijn, is gelegen in de omstandigheid dat die onroerende gebouwen of werken, anders dan een roerende zaak, duurzaam met de grond zijn verenigd. Als een gebouw of werk, blijkens de aard en de inrichting

daarvan, niet duurzaam is verenigd met de grond waarop of waaraan het aanwezig is, bestaat er bij de toepassing van de planschaderegeling van afdeling 6.1 van de Wro geen aanleiding om er vanuit te gaan dat de waarde van dit gebouw of werk mede wordt beïnvloed door het planologische regime dat geldt voor de grond waarop of waaraan dit gebouw of werk aanwezig is, of door het planologische regime dat geldt voor de in de nabijheid daarvan gelegen gronden.

6.9. Anders dan [appellant] betoogt, wordt de eigenaar van een op het water gelegen woning, zoals een woonschip, door het onderscheid tussen roerende en onroerende zaken niet benadeeld ten opzichte van de eigenaar van een aan de wal gelegen woning. Enerzijds is een op het water aanwezig gebouw of werk dat duurzaam met de grond onder het gebouw of werk verenigd is, onroerend. Anderzijds is een aan de wal aanwezig gebouw of werk dat niet duurzaam met de grond verenigd is een roerende zaak. Daarom is als gevolg van het in artikel 6.1 van de Wro gemaakte onderscheid geen sprake van een ongelijke behandeling van de eigenaar van een op het water gelegen woning ten opzichte van de eigenaar van een aan de wal gelegen woning.

6.10. De door [appellant] gestelde omstandigheid dat ook een stenen huis, met een mammoettransport, te verplaatsen is, betekent niet dat dit stenen huis, evenals zijn woonschip, als een roerende zaak moet worden aangemerkt. Het betekent evenmin dat zijn woonschip voor de toepassing van artikel 6.1 van de Wro op één lijn moet worden gesteld met het door hem bedoelde stenen huis. Deze door hem gestelde omstandigheid maakt immers niet dat dat stenen huis als een roerende zaak moet worden aangemerkt, ook al is het duurzaam met de grond verenigd in de zin van artikel 3:3, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek.

6.11. Het subsidiaire betoog van [appellant] leidt, gelet op het voorgaande, niet tot de conclusie dat geen objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat voor het in artikel 6.1, eerste lid, van de Wro gemaakte onderscheid tussen roerende en onroerende zaken. Dat betoog slaagt dus evenmin. [...]

JnB 2025, 971

MK ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4542](#)

college van burgemeester en wethouders van Venray, appellant.

Wet ruimtelijke ordening (Wro) 6.3 aanhef en onder a

PLANSCHADE. SCHADEOORZAAK. VOORZIENBAARHEID. Afwijzing aanvraag

tegemoetkoming in planschade. I.c. wordt geoordeeld dat het college zich terecht op het standpunt stelt dat de stichting het risico van de voor haar nadelige planologische verandering passief heeft aanvaard en dat de schade als gevolg van deze verandering daarom voor haar rekening komt. Voor een redelijk denkend en handelend eigenaar van het perceel was na kennisneming van de brief van 15-04-2008 voorzienbaar dat de uit te werken bestemming voor bedrijven vroeg of laat zou komen te vervallen. Vanaf dat moment had de stichting een concrete poging kunnen doen tot het realiseren van die planologische mogelijkheden. De stichting heeft dat niet gedaan, hoewel zij daarvoor, gezien het tijdsverloop tot de terinzagelegging van het ontwerp van het nieuwe bestemmingsplan, voldoende tijd heeft gehad. Het ontbreken van een uitwerkingsplan was daarvoor geen onoverkomelijk obstakel.

[Naar inhoudsopgave](#)

Waterwet

Jurisprudentie Waterwet:

- Voorzieningenrechter ABRS, 22-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4475](#).

[Naar inhoudsopgave](#)

Ziekte en arbeidsongeschiktheid

JnB 2025, 972

MK CRvB, 11-09-2025, [ECLI:NL:CRVB:2025:1376](#)

Raad van bestuur van het Uvw.

Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wet WIA) 77

WIA. TERUGVORDERING. De Raad is van oordeel dat het Uvw bij zijn beoordeling van de dringende reden niet alle relevante feiten en omstandigheden heeft betrokken en volgt het Uvw niet in zijn standpunt dat geen sprake is van dringende redenen om geheel of gedeeltelijk van terugvordering af te zien. Aangevallen uitspraak vernietigd.

4.1. Het is niet in geschil dat appellante in de periode van 9 april 2020 tot en met 30 september 2020 zowel een volledige WIA-uitkering, als een ZWuitkering heeft ontvangen en dat de WIA-uitkering op een te hoog bedrag is uitbetaald. Gelet op de omstandigheid dat namens appellante is verzocht om gedurende twee maanden de ZW-uitkering niet in mindering te brengen op de WIA-uitkering en gelet op de hoogte van het bedrag/de bedragen die zij aan uitkering maandelijks ontving in deze periode, kon ze ook redelijkerwijs weten dat ze te veel uitkering ontving. [...]

4.5. De Raad is van oordeel dat het Uvw bij zijn beoordeling van de dringende reden niet alle relevante feiten en omstandigheden heeft betrokken en volgt het Uvw niet in zijn standpunt dat geen sprake is van dringende redenen om geheel of gedeeltelijk van terugvordering af te zien. [...]

4.8. Weliswaar had appellante redelijkerwijs kunnen weten dat zij in de periode die hier in geding is te veel WIA-uitkering ontving, maar het Uvw heeft in afwijking van wat op 24 april 2020 was besproken, niet alleen de WIA-uitkering na mei 2020 nog steeds volledig uitbetaald, maar heeft ook nagelaten tijdig contact op te nemen met [X] om tot verrekening over te gaan. Het is voldoende aannemelijk geworden dat appellante vanwege haar persoonlijke omstandigheden niet in staat was om te controleren of de bedragen die zij ontving van het Uvw en [X] juist waren en dat kon ook niet van haar begeleidster worden verwacht. Gelet op het verzoek van appellante dat ertoe strekte om een volledige WIAuitkering te krijgen voor de maanden april en mei 2020, mocht zij erop vertrouwen dat het Uvw na twee maanden zou overgaan tot uitbetaling van het (lagere) bedrag waarop zij recht had en dat het Uvw met [X] de verrekening zou regelen. Door het stilzitten van het Uvw is het totale bedrag wat vanaf april 2020 te veel is betaald aan WIA-uitkering nodeloos opgelopen. De Raad is van oordeel dat het Uvw in al deze omstandigheden aanleiding had moeten zien om op grond van een dringende reden van terugvordering af te zien. Gelet op het voorgaande heeft het Uvw ten onrechte het over de periode van 9 april 2020 tot en met 30 september 2020 te veel betaalde bedrag aan WIA-uitkering van appellante teruggevorderd.

JnB 2025, 973

MK CRvB, 17-09-2025, [ECLI:NL:CRVB:2025:1373](#)

Raad van bestuur van het Uvw.

Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wet WIA) 25

WIA. LOONSANCTIE. Uit vaste rechtspraak volgt dat het bepaalde in artikel 25, negende lid, van de Wet WIA meebrengt dat de door het Uvw bij het besluit tot oplegging van de loonsanctie gegeven motivering zodanig concreet dient te zijn, dat het de werkgever op basis daarvan voldoende duidelijk kan zijn waaruit zijn tekortkoming ten aanzien van de reïntegratieinspanningen bestaat, zodat hij zich kan richten op het herstellen van dat gebrek. Het Uvw heeft appellante ten onrechte een loonsanctie opgelegd. Aangevallen uitspraak vernietigd.

4.5. De Raad onderschrijft het standpunt van appellante dat de tekortkomingen die in bezwaar door het Uvw zijn vastgesteld, niet als grondslag kunnen dienen voor het bestreden besluit. Uit vaste rechtspraak [...] volgt dat het bepaalde in artikel 25, negende lid, van de Wet WIA meebrengt dat de door het Uvw bij het besluit tot oplegging van de loonsanctie gegeven motivering zodanig concreet dient te zijn, dat het de werkgever op basis daarvan voldoende duidelijk kan zijn waaruit zijn tekortkoming ten aanzien van de reïntegratieinspanningen bestaat, zodat hij zich kan richten op het herstellen van dat gebrek. Bovendien volgt uit het belastende karakter van het besluit tot oplegging van een loonsanctie dat het Uvw bij dat besluit duidelijk dient te motiveren welke tekortkoming aan de werkgever wordt verweten en gemotiveerd uiteen dient te zetten dat dit zonder deugdelijke grond gebeurt. [...]

4.6. De aan het primaire besluit ten grondslag gelegde tekortkoming zag op een onjuiste beoordeling van de belastbaarheid door de bedrijfsarts en een daardoor onjuist opgesteld zoekprofiel in het trajectplan, waardoor kansen in het eerste en tweede spoor mogelijk waren gemist. Dat er door appellante en betrokkene – daarnaast – niet volledig uitvoering zou zijn gegeven aan de afspraken in het trajectplan, doordat er op onvoldoende (en niet-passende) functies zou zijn gesolliciteerd en doordat voortgangrapportages over de periode van mei tot en met september 2022 ontbreken, is door het Uvw bij de primaire oplegging van de loonsanctie niet als tekortkoming benoemd. Voor appellante, die de in bezwaar gestelde tekortkomingen overigens heeft bestreden, was daardoor onduidelijk wat de haar verweten tekortkomingen waren en op welke wijze zij deze moest herstellen alvorens een verzoek tot bekorting van de loonsanctie te kunnen indienen.

4.7. Uit 4.5 volgt dat de in bezwaar vastgestelde tekortkomingen in het tweede spoor niet aanvullend aan de opgelegde loonsanctie ten grondslag kunnen worden gelegd. Nu het Uvw het standpunt, dat een onjuiste belastbaarheid en onjuist zoekprofiel is gehanteerd waardoor re-integratiekansen in het eerste en tweede spoor mogelijk zijn gemist, in bezwaar heeft verlaten, is de grondslag aan de loonsanctie komen te ontvallen.

[Naar inhoudsopgave](#)

Sociale zekerheid overig

JnB 2025, 974

MK CRvB, 18-09-2025, [ECLI:NL:CRVB:2025:1390](#)

college van burgemeester en wethouders van Papendrecht.

Jeugdwet (Jw)

JEUGDWET. STAPPENPLAN. Uit vaste rechtspraak van de Raad volgt dat bij een aanvraag voor jeugdhulp het college het stappenplan moet doorlopen (uitspraak van 1 mei 2017, [ECLI:NL:CRVB:2017:1477](#)). Het college heeft de besluitvorming gebaseerd op het actieplan. Weliswaar zijn in het actieplan de stappen uit het stappenplan benoemd maar deze stappen zijn niet op inzichtelijke wijze doorlopen. Wat in elk geval ontbreekt is een vertaalslag van de onderzoeksbevindingen naar de toegekende jeugdhulp.

De aangevallen uitspraak wordt vernietigd. Het college dient een nieuw besluit te nemen.

Zie voorts de uitspraak van de CRvB van 18 september 2025, [ECLI:NL:CRVB:2025:1391](#).

[Naar inhoudsopgave](#)

Bestuursrecht overig

Alcoholwet - Drank- en horecawet

JnB 2025, 975

MK ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4531](#)

staatssecretaris (nu: de minister) van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, appellant.

Alcoholwet 2a lid 2, 44aa lid 1 onder a

Alcoholbesluit

ALCOHOLWET. BOETE. MATIGING. Opleggen boete van € 1.360,- wegens overtreding van artikel 2a, tweede lid, van de Alcoholwet waarin een verbod is opgenomen om bedrijfsmatig alcoholhoudende drank aan te bieden tegen een prijs die lager is dan 75% van de prijs die gewoonlijk wordt gevraagd. De rechtbank heeft zelf de hoogte van de boete met 75% gematigd en vastgesteld op € 340,-. I.c. wordt geoordeeld dat het wettelijk stelsel niet voorziet in de mogelijkheid om bij een lichte of eerste overtreding de boete te matigen. Zo biedt het Alcoholbesluit geen mogelijkheid om te differentiëren tussen een ruime overschrijding van de '25% norm' of een zeer geringe overschrijding. Ook is er geen mogelijkheid om te differentiëren tussen een bewuste overtreding en een eenmalige vergissing. De mogelijkheid van differentiatie ziet alleen op recidive en omvang van de onderneming. De stelling van de staatssecretaris dat het Alcoholbesluit met alle relevante omstandigheden rekening houdt wordt dan ook niet gevolgd. Met de rechtbank is de Afdeling daarom van oordeel dat de staatssecretaris in de door wederpartij aangevoerde omstandigheden aanleiding had moeten zien om op grond van artikel 5:46, derde lid, van de Awb de evenredigheid van de boete nader te beoordelen. De staatssecretaris had bij een beoordeling van de door wederpartij aangevoerde omstandigheden aanleiding moeten zien de boete met 75% te matigen.

[Naar inhoudsopgave](#)

AVG

JnB 2025, 976

MK ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4562](#)

Autoriteit Persoonsgegevens (de AP).

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) 12 lid 2, 83 lid 5

Algemene wet bestuursrecht (Awb) 5:46

Boetebeleidsregels Autoriteit Persoonsgegevens 2019 7

AVG. BESTUURLIJKE BOETE. Verwijzing naar uitspraken ABRS, 09-12-2020, [ECLI:NL:RVS:2020:2927](#) (r.o. 6.2) en [ECLI:NL:RVS:2020:2915](#) (r.o. 5.1). I.c. is terecht geoordeeld dat het beleid van appellante sub 2 niet in overeenstemming is met de faciliteringsplicht uit artikel 12, tweede lid, van de AVG. Een kopie van een identiteitsbewijs is op zichzelf geen onredelijk middel om een persoon te identificeren. Appellante sub 2 heeft in de hier bedoelde gevallen, waarin geen gebruik werd gemaakt van de inlogomgeving, echter altijd en op voorhand om een kopie van het identiteitsbewijs gevraagd. Een verzoek om inzage in of wissing van persoonsgegevens werd niet in behandeling genomen zolang er geen kopie van het identiteitsbewijs was verstrekt. Geoordeeld wordt dat de AP een boete aan appellante sub 2 mocht opleggen en er wordt aanleiding gezien deze boete te matigen.

Besluit waarbij de AP aan [appellante sub 2] een boete van € 25.000,00 heeft opgelegd wegens overtreding van artikel 12, tweede lid, van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG). [...]

1. [appellante sub 2] publiceert tijdschriften waarop klanten een abonnement kunnen afsluiten. [appellante sub 2] verwerkt in het kader van die abonnementen persoonsgegevens van haar abonnees. De AP heeft geconstateerd dat [appellante sub 2] het recht van betrokkenen op inzage en wissing niet heeft gefaciliteerd zoals vereist in artikel 12, tweede lid, van de AVG. [appellante sub 2] vroeg aan betrokkenen die buiten de online inlogomgeving van [appellante sub 2] een verzoek deden om uitoefening van hun recht op inzage in of wissing van hun persoonsgegevens, standaard en op voorhand om hun identiteit te bevestigen met een kopie van hun identiteitsbewijs. [...]

Is er een overtreding van artikel 12, tweede lid, van de AVG? [...]

6.1. De Afdeling overweegt dat een kopie van een identiteitsbewijs op zichzelf geen onredelijk middel is om een persoon te identificeren (vergelijk de uitspraak van 9 december 2020, [ECLI:NL:RVS:2020:2927](#), r.o. 6.2). [appellante sub 2] heeft in de hier bedoelde gevallen, waarin geen gebruik werd gemaakt van de inlogomgeving, echter altijd en op voorhand om een kopie van het identiteitsbewijs gevraagd. Een verzoek om inzage in of wissing van persoonsgegevens werd niet in behandeling genomen zolang er geen kopie van het identiteitsbewijs was verstrekt. In de Privacyverklaring gaf [appellante sub 2] weliswaar aan dat een afgeschermd kopie, waarbij het Burgerservicenummer (hierna: BSN-nummer) en de pasfoto onherkenbaar waren gemaakt, ook voldoende was, maar in de verzoeken van [appellante sub 2] om een kopie van een identiteitsbewijs te overleggen, die zij stuurde naar de klagers na ontvangst van de verzoeken om inzage en wissing, werd dit echter niet aangegeven. Dit was dus niet steeds duidelijk voor de verzoekers.

6.2. Een niet-afgeschermd kopie van een identiteitsbewijs bevat veel meer persoonsgegevens dan de gegevens die nodig zijn voor een identiteitscontrole, zoals een BSN-nummer en een handtekening. Het vragen van meer informatie dan nodig is, is in strijd met het beginsel van minimale gegevensverwerking, zoals neergelegd in artikel 5, eerste lid, onder c, van de AVG. In dat artikel staat immers dat persoonsgegevens toereikend moeten zijn, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt. Verder acht de Afdeling van belang dat [appellante sub 2] niet heeft onderzocht of een alternatieve, minder ingrijpende verificatiemethode, zoals met behulp van een abonnee- of klantnummer, e-mailverificatie of met andere persoonlijke gegevens, verificatie mogelijk is. Daarmee is het beleid in strijd met de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Uit het nieuwe beleid van [appellante sub 2], dat na het tijdstip van het bestreden besluit werd ingevoerd, blijkt dat een andere, minder ingrijpende manier voor identificatie mogelijk is. Zo heeft [appellante sub 2] dat ook op zitting bevestigd. Het actief uitgevoerde beleid dat bij verzoeken om inzage en wissing buiten de inlogomgeving altijd en op voorhand om een kopie van het identiteitsbewijs werd gevraagd, heeft daarom onnodige drempels voor betrokkenen opgeworpen die zich op hun rechten uit de AVG wilden beroepen (vergelijk de uitspraak van 9 december 2020, [ECLI:NL:RVS:2020:2915](#), r.o. 5.1). Gelet hierop heeft de rechtbank terecht geoordeeld dat het beleid van [appellante sub 2] niet in overeenstemming is met de faciliteringsplicht uit artikel 12, tweede lid, van de AVG.

6.3. Het betoog van [appellante sub 2] slaagt niet. Dat betekent dat het incidentele hoger beroep ongegrond is.

Hoger beroep van de AP

7. Aangezien de rechtbank terecht het beleid van [appellante sub 2] in strijd met de faciliteringsplicht heeft geacht, komt de Afdeling toe aan de beoordeling van de gronden over het opleggen van de boete.

Mocht de AP op grond van artikel 58, tweede lid, aanhef en onder i, van de AVG hiervoor een boete opleggen?

8. De AP betoogt in haar hoger beroep dat de rechtbank ten onrechte heeft geoordeeld dat zij in dit geval niet zonder meer tot de oplegging van de boete had mogen overgaan. [...]

8.1. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (uitspraak van 29 mei 2024, [ECLI:NL:RVS:2024:2221](#) onder 4.1), kan de AP op grond van artikel 58, tweede lid, van de AVG in geval van overtreding verschillende corrigerende maatregelen treffen. Ingevolge sub i kan, afhankelijk van de omstandigheden van elke zaak, naast of in plaats van de in dit lid bedoelde maatregelen, een administratieve geldboete op grond van artikel 83 van de AVG worden opgelegd. Bij de beoordeling of een boete wordt opgelegd en het vaststellen van de hoogte van die boete, wordt rekening gehouden met de in artikel 83, tweede lid, van de AVG genoemde factoren. Hiertoe behoren onder meer de aard, de ernst en de duur van de inbreuk, rekening houdend met de aard, de omvang of het doel van de verwerking in kwestie net als het aantal getroffen betrokkenen en de omvang van de door hen geleden schade. De AP heeft aan haar bevoegdheid invulling gegeven door de Boetebeleidsregels Autoriteit Persoonsgegevens 2019 (hierna: Boetebeleidsregels) vast te stellen, waarin zij de in de AVG genoemde factoren heeft overgenomen.

8.2. Op grond van artikel 83, vijfde lid, van de AVG is de AP bevoegd een boete op te leggen bij een inbreuk van artikel 12 van de AVG. Op grond van de Boetebeleidsregels valt de overtreding van artikel 12, tweede lid, van de AVG onder Categorie III. De basisboete van Categorie III bedraagt € 525.000,00. Bij het opleggen van een boete moet de AP de factoren uit artikel 83, tweede lid, van de AVG en de factoren uit artikel 7 van de Boetebeleidsregels in acht nemen.

8.3. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (uitspraak van 13 december 2023, [ECLI:NL:RVS:2023:4624](#), onder 6.1), heeft de AP beleidsruimte om al dan niet handhavend op te treden. De AP heeft in de periode van mei 2018 tot en met januari 2019 klachten ontvangen over de handelswijze van [appellante sub 2] bij verzoeken om inzage in en wissing van persoonsgegevens van betrokkenen buiten de inlogomgeving. De Afdeling overweegt dat van een grote, professionele mediapartij die veel persoonsgegevens verwerkt, mag worden verwacht dat in het faciliteren van rechten op grond van de AVG extra zorgvuldigheid wordt betracht (vergelijk de uitspraak van 23 oktober 2024, [ECLI:NL:RVS:2024:4281](#)). Daarbij acht de Afdeling van belang dat geen sprake is van een incident of een enkele vergissing, maar van structureel beleid waarbij standaard en op voorhand een kopie van het identiteitsbewijs werd verlangd van betrokkenen die buiten de online inlogomgeving van [appellante sub 2] een verzoek deden om uitoefening van hun recht op inzage in of wissing van hun persoonsgegevens. In dit geval staat vast dat in minimaal vijf afzonderlijke gevallen een verzoek om inzage in of wissing van persoonsgegevens niet in behandeling werd genomen zolang er geen kopie van het identiteitsbewijs was verstrekt. Dat beleid is aan te merken als een door nalatigheid veroorzaakte inbreuk. [appellante sub 2] valt daarvan een verwijt te maken. Onder deze omstandigheden heeft de AP mogen oordelen dat sprake was van een ernstige overtreding. Anders dan de rechtbank, is de Afdeling van oordeel dat de AP op grond van artikel 58, tweede lid, aanhef en onder i, gelezen in samenhang met artikel 83 van de AVG handhavend mocht optreden. De AP mocht dus een boete opleggen voor deze overtreding.

8.4. Het betoog van de AP slaagt in zoverre.

Is de opgelegde boete evenredig?

9. De AP betoogt verder dat de rechtbank ten onrechte heeft geoordeeld dat de hoogte van de boete niet evenredig is waardoor de AP niet tot oplegging van de boete had mogen overgaan. [...]

9.1. Nu de Afdeling, anders dan de rechtbank, van oordeel is dat de AP wel een boete heeft mogen opleggen, moet de Afdeling ook de hoogte van de boete beoordelen.

9.2. De AP heeft met inachtneming van de Boetebeleidsregels Autoriteit Persoonsgegevens 2019 een basisboete van € 525.000,00 opgelegd. [...]

9.3. [appellante sub 2] stelt dat de AP niet mocht volstaan met oplegging van de basisboete uit Categorie III en deze boete in ieder geval had moeten matigen. [...]

9.4. De Afdeling heeft aan de AP op de zitting gevraagd waarom deze argumenten van [appellante sub 2] voor de AP geen aanleiding waren om de boete te verlagen. De AP heeft volstaan met de stelling dat de AP geen reden ziet voor verhoging van de standaardboete en verder dat zij ook geen reden ziet voor verlaging. De AP heeft de aangevoerde redenen voor een mogelijke boeteverlaging verder onbesproken gelaten. De Afdeling stelt vast dat de AP daarmee onvoldoende is ingegaan op de door [appellante sub 2] aangevoerde gronden voor matiging. Daarmee heeft zij gehandeld in strijd met het motiveringsbeginsel.

9.5. De Afdeling is van oordeel dat er aanleiding is de boete te matigen. [appellante sub 2] heeft een onjuiste inschatting van de eisen die artikel 12, tweede lid, van de AVG stelt gemaakt. Dat is haar op zichzelf te verwijten. Het beleid van [appellante sub 2] ter uitvoering van de identificatieplicht van artikel 12, tweede lid, van de AVG heeft evenwel niet betrekking op alle gevallen waarin abonnees van [appellante sub 2] een verzoek tot inzage en/of wissing deden. Voor alle klanten stond in beginsel de onlineomgeving open, waarin geen identificatiebewijs werd gevraagd. In de praktijk ging het daarom slechts om een relatief klein aantal gevallen. De ontvangen en niet geschoonde documenten werden niet langer dan een maand bewaard en daarna vernietigd. Verder is van belang dat [appellante sub 2] haar beleid ruim voor het uitbrengen van het voornemen tot handhaving door

de AP heeft gewijzigd. Weliswaar heeft [appellante sub 2] die beleidswijziging niet meteen in haar Privacyverklaring verwerkt, maar het feit dat dit niet tijdig is gebeurd, neemt niet weg dát het beleid wel feitelijk was gewijzigd. In de uitspraak van de Afdeling van 17 juli 2023, [ECLI:NL:RVS:2023:4071](#), waarnaar de AP verwijst, was sprake van twee verschillende overtredingen en een zekere samenhang tussen deze overtredingen. Deze situatie kan daarom niet vergeleken worden met de situatie die aan de orde was in die zaak. Ten slotte is niet aannemelijk geworden dat [appellante sub 2] met haar beleid heeft beoogd abonnees te doen afzien van het doen van inzageverzoeken of verzoeken tot wissing. Alles afwegend ziet de Afdeling daarom aanleiding de boete met 50% te matigen.

9.6. Het betoog slaagt in zoverre dat de AP een boete aan [appellante sub 2] Media mocht opleggen. Dat betekent dat [appellante sub 2] wel een boete moet betalen, maar dat die boete minder hoog wordt dan in het besluit door de AP is bepaald. [...]

[Naar inhoudsopgave](#)

Bibob

JnB 2025, 977

MK ABRS, 27-08-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4128](#)

burgemeester van Leeuwarden, appellant.

Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) 3 lid 1

BIBOB. ZAKELIJK SAMENWERKINGSVERBAND. Weigering exploitatievergunning seksinrichting. Voor het aannemen van een zakelijk samenwerkingsverband moet een zakelijke relatie bestaan die is gericht op samenwerking en een zeker duurzaam en structureel karakter heeft. Verwijzing naar ABRS 22-01-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:214](#). I.c. wordt geoordeeld dat de rechtbank terecht heeft geoordeeld dat de burgemeester onvoldoende heeft gemotiveerd waarom sprake is van een zakelijk samenwerkingsverband, ook als de feiten en omstandigheden in onderlinge samenhang worden beoordeeld. Uit geen van de feiten of omstandigheden blijkt dat wederpartij een samenwerking met persoon voor ogen heeft gehad die een zeker duurzaam en structureel karakter heeft, noch dat een dergelijke samenwerking in het verleden heeft bestaan. Wederpartij heeft op de zitting toegelicht dat hij niet met persoon, die op leeftijd is, samenwerkt of in het verleden heeft samengewerkt maar dat hij alleen de panden van persoon huurt. Zoals blijkt uit de uitspraak van 22 januari 2025, is de enkele (ver)huurrelatie onvoldoende voor het aannemen van een zakelijk samenwerkingsverband. In die uitspraak oordeelde de Afdeling verder dat het overnemen van inventaris evenmin het oordeel rechtvaardigt dat sprake is van een zakelijk samenwerkingsverband. Dat geldt ook voor de overname van handelsnamen, voor zover daar al sprake van zou zijn.

[Naar inhoudsopgave](#)

Gezondheid

Jnb 2025, 978

MK ABRS, 10-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4323](#)

minister.

Geneesmiddelenwet 61

GEZONDHEID. GENEESMIDDELENWET. Verlenen vergunningen. AANEENGESLOTEN

GEBIED. Het in de aanvraag vermelde gebied is het uitgangspunt voor de beoordeling van de vergunningaanvraag. Het is dus niet de minister die bepaalt wat het aangevraagde gebied is.

Verwijzing naar ABRS 16-01-2019, [ECLI:NL:RVS:2019:101](#). **AFSTANDSCRITERIUM.** Het afstandscriterium als bedoeld in artikel 61, tiende lid, van de Geneesmiddelenwet beoogt te borgen dat een apotheek voor patiënten in beginsel voortdurend binnen een redelijke tijd door patiënten fysiek bereikt kan worden. De aan een veerverbinding eigen zijnde beperkingen met betrekking tot onder meer de vaarzekerheid, vaarfrequentie en wachttijden maken dat door middel van een veerverbinding niet altijd aan deze bereikbaarheidseisen zal kunnen worden voldaan. I.c. wordt geoordeeld dat een veer dan ook niet als een weg als bedoeld in artikel 61, tiende lid van de Geneesmiddelen wet kan worden beschouwd. Dat de huisarts feitelijk voor de nacht op een andere manier heeft geregeld hoe patiënten aan hun medicatie kunnen komen, doet niet af aan de Geneesmiddelenwet, waarin staat dat de afstand moet worden gemeten over de voor het gemotoriseerde verkeer bestemde weg. Daarin is bovendien geen onderscheid gemaakt tussen de dag en de nacht. De rechtbank heeft terecht geoordeeld dat de minister op juiste wijze de afstand tussen de voordeur van de meest dicht bij het aangevraagde gebied gevestigde apotheek tot aan de in dat gebied dichtstbij wonende patiënt heeft gemeten. De minister moest dan ook overgaan tot vergunningverlening.

Open overheid

JnB 2025, 979

MK ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4557](#)

minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur.

EVRM 8, 10

Verdrag van Aarhus 3, 4

Milieu-informatierichtlijn 4

AVG 10, 86

Wet open overheid (Woo) 1.1, 2.4, 4.4, 5.1

WOO. I.c. wordt geoordeeld dat de minister niet bevoegd was om eerder genomen besluiten tot openbaarmaking van gegevens over veehouderijen in te trekken en dat de minister de door journalisten gevraagde gegevens openbaar moet maken. **INTREKKINGSBEVOEGDHEID MINISTER.** De Awb bevat geen algemene regeling voor de intrekking van besluiten. In de Woo is ook geen regeling voor de intrekking van besluiten opgenomen. Het is vaste rechtspraak van de Afdeling dat ook als een regeling over de intrekking van een besluit ontbreekt, het bestuursorgaan dat bevoegd is om een besluit te nemen, dat ook mag intrekken als dat besluit onjuist is. De Woo heeft als uitgangspunt dat er een recht op toegang tot publieke informatie bestaat en dat de daarvoor in aanmerking komende informatie ook snel openbaar wordt gemaakt. I.c. wordt geoordeeld dat de minister de zienswijzeprocedure in overeenstemming met artikel 4:8 van de Awb en dus zorgvuldig heeft doorlopen. Anders dan de minister heeft betoogd, waren de openbaarmakingsbesluiten op dit punt dus niet onjuist. Zij heeft die besluiten dus ten onrechte ingetrokken. Dat op zichzelf betekent echter niet dat de minister in strijd heeft gehandeld met artikel 3:3 van de Awb of misbruik heeft gemaakt van de bevoegdheid tot intrekken van een besluit om de openbaarmaking te vertragen. Daarvoor moeten objectieve aanknopingspunten bestaan. Het feit dat de minister heeft besloten tot de intrekking van de besluiten op bezwaar in afwijking van het advies van haar ambtenaren is daarvoor onvoldoende. **EMISSIEGEGEVENS.** In de openbaar te maken documenten zijn bedrijfsadresgegevens, staltypen en het aantal dieren per locatie opgenomen. Dit zijn gegevens over de invloeden van emissies op het milieu, waarmee het publiek in staat kan worden gesteld te controleren of de beoordeling van de daadwerkelijke of voorzienbare emissies door de minister juist is. De plaats van de emissies is informatie over emissies in het milieu. Verwijzing naar ABRS, 27-01-2021, [ECLI:NL:RVS:2021:153](#). Dit geldt ook voor het aantal dieren op een locatie, zogeheten diertelgegevens. Zoals de Afdeling heeft geoordeeld in de uitspraak van 05-10-2022, [ECLI:NL:RVS:2022:2871](#), zijn deze gegevens milieu-informatie die betrekking hebben op emissies in het milieu.

Dat een bedrijfsadres gelijk is of kan zijn aan een woonadres, maakt niet dat het daarom geen emissiegegeven is. Het gaat immers niet om het woonadres maar om de emissielocatie.

Wanneer veehouders op het bedrijfsadres wonen, heeft dat in die gevallen feitelijk tot gevolg dat met openbaarmaking van het bedrijfsadres ook het woonadres bekend wordt. Anders dan betoogd volgt uit de rechtspraak van de Belgische en Duitse rechters niet dat rechters van andere lidstaten een andere uitleg geven aan wat emissiegegevens zijn of dat daarover onduidelijkheid bestaat. **STRIJDIGHEID ARTIKEL 5.1, ZEVENDE LID, WOO MET HOGERE REGELGEVING.** Geoordeeld wordt dat artikel 5.1, zevende lid, van de Woo niet in strijd is met het Verdrag van Aarhus, de milieu-informatierichtlijn en de AVG. Ook is het gegeven dat

artikel 5.1, zevende lid, van de Woo geen belangenafweging toestaat, is niet in strijd met artikel 8 van het EVRM.

Bij deze uitspraak is een [persbericht](#) ("Minister moet binnen twee weken informatie over boerenbedrijven openbaar maken") uitgebracht.

[Naar inhoudsopgave](#)

Rechtsbijstand

JnB 2025, 980

MK ABRS, 17-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4418](#)

bestuur van de raad voor rechtsbijstand.

Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 (Bvr) 13, 28, 31

Werkinstructie extra uren

RECHTSBIJSTAND. TOEVOEGING. Afwijzing aanvragen voor extra uren. Het uitgangspunt van het Bvr is dat een zaak binnen het forfait dat voor die zaak is bepaald wordt afgehandeld. Gelet op artikel 31, tweede lid, van het Bvr, dient de raad bij een aanvraag om vergoeding van extra uren rechtsbijstand te beoordelen of de rechtsbijstand doelmatig wordt verleend. Verwijzing naar ABRS 09-11-2022, [ECLI:NL:RVS:2022:3226](#), onder 8.8. De raad voert terecht aan dat uit die uitspraak volgt dat het daarbij door de raad gehanteerde beleid - dat erop gericht is om te bepalen of de zaak al dan niet bewerkelijk is, zonder hierbij het daadwerkelijk gewerkte of te werken [aantal] uren in aanmerking te nemen - niet onredelijk is. Verder volgt uit die uitspraak dat, als een rechtsbijstandverlener aanvoert dat de afwijzing van de gevraagde vergoeding van de extra uren onevenredig is in het licht van doelmatige financiering van rechtsbijstand, de raad dient te beoordelen in hoeverre de werkzaamheden die die rechtsbijstandverlener in die uren heeft verricht, noodzakelijk zijn voor deugdelijke rechtsbijstand. De door appellant sub 2 aangevoerde omstandigheden vallen niet onder werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor deugdelijke rechtsbijstand en dus ook niet onder bijzondere omstandigheden op grond waarvan de raad van zijn beleid zou moeten afwijken krachtens artikel 4:84 van de Awb. De raad voert in dit kader eveneens terecht aan dat het moet gaan om bijzondere omstandigheden die de persoon van de rechtshulpverlener betreffen.

[Naar inhoudsopgave](#)

Vreemdelingenrecht

Asiel

JnB 2025, 981

MK ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4512](#)

minister van Asiel en Migratie.

Vluchtelingenverdrag 1(D)

Richtlijn 2011/95/EU 12 lid 1 a

ASIEL. Staatloze Palestijnse vrouw. De rechtbank heeft ten onrechte overwogen dat de uitsluitingsgrond niet op appellant van toepassing is. De rechtbank heeft niet onderkend dat appellant met haar UNRWA-registratie en langdurig verblijf in een UNRWA-kamp aannemelijk heeft gemaakt dat zij daadwerkelijke bijstand van de UNRWA heeft ontvangen en dus valt onder de reikwijdte van de uitsluitingsgrond van artikel 1(D). Dat appellant zich niet voor bescherming heeft gewend tot de UNRWA voor haar gestelde problemen met Hezbollah, doet daar niet aan af. Dat appellant op familiebezoek is gegaan naar Nederland en Denemarken en haar asielaanvraag een halfjaar na haar vertrek uit Libanon heeft ingediend, is onvoldoende voor het oordeel dat zij niet direct voorafgaand aan of kort vóór het indienen van een asielerzoek daadwerkelijk bijstand van de UNRWA heeft ontvangen.

[Naar inhoudsopgave](#)

MVV

JnB 2025, 982

MK Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht, 19-09-2025, [ECLI:NL:RBDHA:2025:17594](#)

minister van Asiel en Migratie.

Vw 2000 55 lid 2

MVV NAREIS. Eiser heeft een aanvraag voor een mvv nareis ten behoeve van zijn vader ingediend. Tijdens de asielprocedure van eiser is (zonder toestemming) zijn mobiele telefoon uitgelezen. De gegevens die daarop zijn aangetroffen zijn voor de minister aanleiding geweest om te onderzoeken of op de vader van eiser artikel 1(F) van het Vluchtelingenverdrag van toepassing is. De rechtbank is van oordeel dat er geen wettelijke grondslag bestond voor het uitlezen van de mobiele telefoon van eiser, maar dat het gebruik van de verkregen gegevens die zien op de vader van eiser in dit geval niet ontoelaatbaar is. De rechtbank is van oordeel dat de minister deugdelijk heeft gemotiveerd dat er ernstige redenen zijn om te veronderstellen dat de vader van eiser zich schuldig heeft gemaakt aan gedragingen als bedoeld in artikel 1(F), aanhef en onder a en b, van het Vluchtelingenverdrag. Om die reden komt hij niet in aanmerking voor een mvv ten behoeve van nareis. Het beroep is ongegrond.

[Naar inhoudsopgave](#)

Procesrecht

JnB 2025, 983

MK ABRS, 18-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4492](#)

minister van Asiel en Migratie.

Vw 2000 9 lid 1

PROCESRECHT. BRUMMENRECHTSPRAAK. De rechtbank heeft zich ten onrechte opnieuw uitgesproken over de vraag of betrokkene een afgeleid Unierechtelijk verblijfsrecht heeft op grond van artikel 20 van het VWEU en het arrest Chavez-Vilchez.

7. De minister betoogt terecht dat de rechtbank in de uitspraak van 16 november 2023 al uitdrukkelijk en zonder voorbehoud een oordeel heeft gegeven over de toepasselijkheid van het arrest Chavez-Vilchez en dat de rechtbank zich in de hier voorliggende uitspraak daarom had moeten beperken tot de vraag of het recht is gewijzigd en of er gewijzigde feiten of omstandigheden zijn. De Afdeling is van oordeel dat de rechtbank dat niet heeft gedaan. Dat legt zij hieronder uit.

7.1. De rechtbank heeft haar oordeel toegespitst op de vraag of de minister in het besluit op bezwaar voldoende aandacht heeft gehad voor de vader en echtgenoot. Dit was echter geen nieuw feit of omstandigheid waar de rechtbank opnieuw een oordeel over moest geven. In de uitspraak van 16 november 2023 heeft de rechtbank zich namelijk al uitgelaten over de vader en echtgenoot, doordat zij heeft overwogen dat aangenomen kan worden dat de vader en echtgenoot ook burger van de Unie is en dat betrokkene zich daarom met haar zoon en partner in Zweden kan vestigen.

7.2. De rechtbank heeft in de hier voorliggende uitspraak dus een oordeel gegeven over een omstandigheid waarover de rechtbank in de eerdere uitspraak van 16 november 2023 al uitdrukkelijk en zonder voorbehoud een oordeel had gegeven. Het gezag van gewijsde van de eerdere uitspraak van de rechtbank verzet zich ertegen dat de rechtbank bij vervolgbesluitvorming daarover opnieuw een oordeel geeft zolang de feiten of het recht niet zijn gewijzigd. Van gewijzigd recht is geen sprake. Ook is geen sprake van gewijzigde feiten of omstandigheden. Betrokkene heeft over de toepasselijkheid van het arrest Chavez-Vilchez geen aanvullende stukken ingediend sinds het door de rechtbank vernietigde besluit op bezwaar van 3 april 2023. Ook verder zijn geen nieuwe feiten of omstandigheden gebleken. De minister heeft zich dan ook in lijn met de uitspraak van 16 november 2023 op het standpunt mogen stellen dat de zoon van betrokkene niet gescheiden zal worden van zijn vader, omdat zijn vader in het bezit is van de Nederlandse nationaliteit en de vader de zoon en betrokkene kan volgen naar Zweden om zich daar te vestigen. Dit komt overeen met wat de rechtbank uitdrukkelijk en zonder voorbehoud heeft overwogen in de uitspraak van 16 november 2023. De rechtbank had daarbij moeten aansluiten en hierover geen andersluidend oordeel mogen geven.

7.3. Gelet op al het voorgaande komt de Afdeling tot het oordeel dat de rechtbank het gezag van gewijsde van de uitspraak van 16 november 2023 niet heeft gerespecteerd. Dit betekent dat de eerste grief slaagt.

[Naar inhoudsopgave](#)

Vreemdelingenbewaring

JnB 2025, 984

MK ABRS, 24-09-2025, [ECLI:NL:RVS:2025:4496](#)

minister van Asiel en Migratie.

Vw 2000 59 lid 3

VREEMDELINGENBEWARING. De rechtbank heeft ten onrechte geoordeeld dat de minister niet aannemelijk heeft hoeven achten dat appellant, wanneer hij daartoe in de gelegenheid zou worden gesteld, daadwerkelijk zelfstandig zou terugkeren naar Turkije.

2.2. De rechtbank heeft ten onrechte geoordeeld dat de minister niet aannemelijk heeft hoeven achten dat appellant, wanneer hij daartoe in de gelegenheid zou worden gesteld, daadwerkelijk zelfstandig zou terugkeren naar Turkije. Nadat de minister de tweede asielaanvraag van appellant op 29 oktober 2024 heeft afgewezen, heeft appellant bij brief van 31 oktober 2024 te kennen gegeven dat hij geen beroep instelt tegen de afwijzing van zijn asielaanvraag, dat hij wil vertrekken naar Turkije en dat hij het vliegticket zal toesturen en zijn paspoort zal laten afgeven. Uit het proces-verbaal van gehoor voorafgaand aan de inbewaringstelling van 4 november 2024 volgt dat appellant heeft verklaard dat hij terug wil naar Turkije. Hiermee heeft hij zijn vertrekvens kenbaar gemaakt. Verder heeft zijn neef op 3 november 2024 het paspoort aan de minister overhandigd. Op 4 november 2024, kort na de oplegging van de maatregel, heeft de gemachtigde van appellant het geboekte vliegticket per e-mail aan de regievoerder gestuurd. Hiermee heeft appellant zijn vertrekvens geconcretiseerd. Vergelijk de uitspraak van 24 november 2020, [ECLI:NL:RVS:2020:2787](#), onder 4.1.

2.3. Anders dan de rechtbank heeft overwogen, leiden de omstandigheden die de minister op de zitting bij de rechtbank heeft aangedragen, namelijk dat appellant eerder tegenstrijdige verklaringen heeft afgelegd over de locatie van zijn paspoort, heeft verklaard dat hij in Nederland een bestaan wil opbouwen en met onbekende bestemming is vertrokken, niet tot het oordeel dat de vertrekvens van appellant alsnog ongeloofwaardig moet worden geacht. Deze omstandigheden hebben plaatsgevonden voor de afwijzing van de tweede asielaanvraag en de onder 2.2 genoemde omstandigheden. Hierna heeft appellant geen verklaringen meer afgelegd of handelingen verricht die afbreuk doen aan de intentie om Nederland te verlaten.

2.4. De rechtbank heeft daarom ten onrechte overwogen dat de minister de maatregel van bewaring niet hoefde te beëindigen ingevolge artikel 59, derde lid, van de Vw 2000. De maatregel was vanaf 4 november 2024 onrechtmatig.

[Naar inhoudsopgave](#)